

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF VAN HET DORPSHUIS AAN DE BELDER TE OPHOVEN (KINROOI) (PROV. LIMBURG)

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 913

Rapport opgemaakt door: Evelien Dirix

Mevrouwhofstraat 1a
3511 Hasselt

september 2019

Projectnummer: 25637

Projectcode OE: 2019C1

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief van het Dorpshuis aan De Belder te Ophoven (Kinrooi) (prov. Limburg)

Auteur

Evelien Dirix

Projectnummer

- 25637 (intern)
- 2019C1 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en Datum

Hasselt, september 2019

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 913

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Status</i>
v000	06/03/2019	Interne draft
v001	11/03/2019	Externe draft
v002	10/09/2019	Externe draft 2/Definitieve versie

Projectteam	
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>
Projectleider	Evelien Dirix
Project Manager	Anouk Van der Kelen
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
General director	Patrick Hambach

INHOUD

DEEL 1	Bureaustudie	7
1	Inleiding	7
1.1	Thesaurus	7
1.2	Administratieve gegevens.....	7
1.3	Locatie en omschrijving werken	8
1.4	Wettelijk kader	10
1.5	Doel van het onderzoek en onderzoeksstrategie	11
2	Aard van de bedreiging.....	12
2.1	Huidige situatie.....	12
2.2	Toekomstige situatie	13
3	Assessmentrapport: Landschappelijke analyse	22
3.1	Topografische situering	22
3.2	Bodemkundige situering.....	27
4	Assessmentrapport: Archeologische voorkennis.....	32
4.1	Historische situering van Ophoven	33
4.2	Inventarissen Onroerend Erfgoed	34
4.3	Cartografische bronnen	40
5	Besluit	47
5.1	Interpretatie en datering	47
5.2	Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering	47
5.3	Samenvatting.....	48
6	Kwaliteitscontrole en ondertekening.....	49
7	Bibliografie.....	50

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: GRB met aanduiding van de delen van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019).....	8
Figuur 2: Meest recente kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	9
Figuur 3: Gewestplan met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019).....	9
Figuur 4: De recentste Orthofotomozaïek met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	10
Figuur 5: Foto 1: Zicht op de straatzijde van het 'Dorpshuis' en sporthal vanuit het zuidoosten. (Bron: initiatiefnemer, 15/01/2019)	12
Figuur 6: Foto 2: Zicht op de achterzijde van het 'Dorpshuis' en sporthal vanuit het noordwesten. (Bron: initiatiefnemer, 15/01/2019).....	12
Figuur 7: Photokeyplan. (Bron: Geopunt / ABO nv, 2019).....	13
Figuur 8: Inplantingsplan van de bestaande funderingen op volle grond en kruipkelders (Bron: initiatiefnemer, 2019).....	14
Figuur 9: Inplantingsplan van de bestaande nutsleidingen (Bron: KLIP, 2019).....	15
Figuur 10: Inplantingsplan van de bestaande funderingen op 'volle grond' (Bron: initiatiefnemer, 2019).	15
Figuur 11: Inplantingsplan van de bestaande toestand en de te verwijderen structuren (Bron: initiatiefnemer, 2019).....	16
Figuur 12: Inplantingsplan van de nieuwe toestand (Bron: initiatiefnemer, 2019).	17
Figuur 13: Inplantingsplan van de nieuwe toestand: detail riolering en fundamenteën (Bron: initiatiefnemer, 2019).....	18
Figuur 14: Inplantingsplan van de nieuwe toestand: detail fundamenteën (Bron: initiatiefnemer, 2019).	18
Figuur 15: Doorsnede van de nieuwe toestand, detail fundering (Bron: initiatiefnemer, 2019). ..	19
Figuur 16: Doorsnede van de nieuwe toestand, zicht vanuit het oosten, detail fundering bestaande kruipkelder (Bron: initiatiefnemer, 2019).	19
Figuur 17: Toekomstplan (Bron: initiatiefnemer / ABO nv / Geopunt / KLIP, 2019).	20
Figuur 18: Toekomstplan nutsleidingen (Bron: initiatiefnemer / ABO nv / Geopunt / KLIP, 2019).	21
Figuur 19: De topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	22
Figuur 20: De Traditionele Landschappenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	23
Figuur 21: Digitaal Hoogtemodel (DHMVII) (1m) met aanduiding van het projectgebied en de waterlopen. (Bron: Geopunt, 2019)	24
Figuur 22: NWZO hoogteprofiel van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	25
Figuur 23: ZWNO hoogteprofiel van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	25
Figuur 24: Digitaal Hoogtemodel (DHMVII) (1m) met aanduiding van het projectgebied in detail. (Bron: Geopunt, 2019).....	26
Figuur 25: Hillshade (1m) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019).....	26
Figuur 26: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	27
Figuur 27: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019).....	28
Figuur 28: Detail van de eenheden die de onderstaande Quartairgeologische kaart kenmerkt (Bron: DOV 2018).	29

Figuur 29: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart met het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	29
Figuur 30: Bodemerosiekaart op perceelniveau met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	30
Figuur 31: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	31
Figuur 32: Weergave van de meldingen uit de Inventaris Onroerend Erfgoed binnen de 1.000m van het projectgebied. (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018).	35
Figuur 33: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 600 meter van het projectgebied. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2018).	36
Figuur 34: Fricxkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	40
Figuur 35: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	41
Figuur 36: Primitief kadasterplan met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	42
Figuur 37: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	42
Figuur 38: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	43
Figuur 39: Poppkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	43
Figuur 40: Topografische kaart uit 1873 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Cartesius, 2019)	44
Figuur 41: Topografische kaart uit 1939 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Cartesius, 2019)	45
Figuur 42: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	45
Figuur 43: Orthofotomozaïek uit 1988 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	46
Figuur 44: Orthofotomozaïek uit 2002 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)	46

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1: Geraadpleegde bronnen voor hoofdstuk 4.	32
Tabel 2: Overzichtstabel IOE-locaties in de directe omgeving. (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019)	35
Tabel 3: Overzichtstabel CAI-locaties in een straal van 600 meter. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2018)	39
Tabel 4: Overzichtstabel archeologische rapporten in een straal van 600 meter. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2019)	39

DEEL 1 BUREAUSTUDIE

---

1 INLEIDING

1.1 THESAURUS

Bureauonderzoek, Ophoven, Kinrooi, Maasland, voormalig gemeentehuis, voormalige jongensschool, vastgesteld bouwkundig erfgoed, beperkte bijkomende bodemingrepen, vrijgave

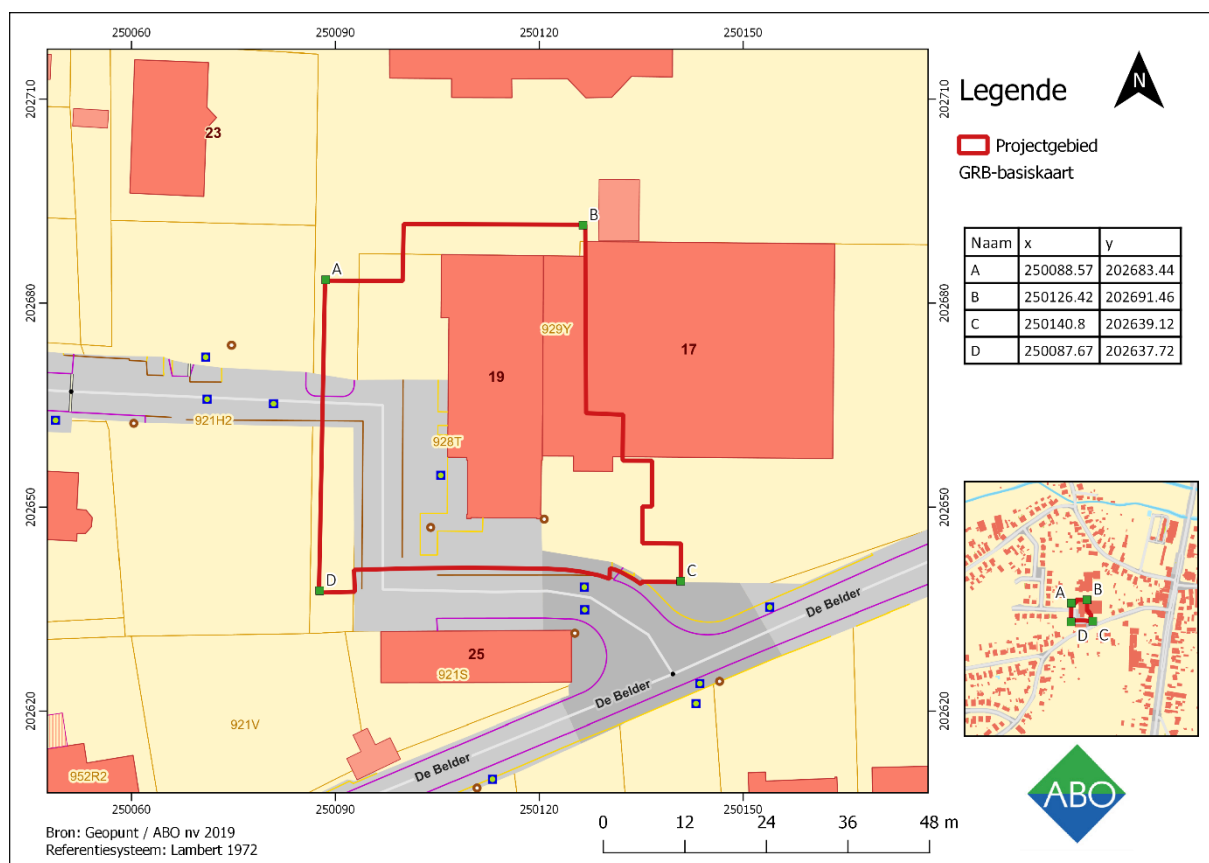
1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode	Onroerend Erfgoed: 2019C1	
ISSN-nummer	2406-3940	
Erkend Archeoloog	ABO nv	
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167	
Naam + adres projectgebied	Project 'Dorpshuis'	
- Straat + nr.:	De Belder 19	
- Postcode:	3640	
- Fusiegemeente:	Ophoven (Kinrooi)	
- Land:	België	
Lambert 72 coördinaten (EPSG:31370)	xMin: 250087.58	xMax: 250168.29
	yMin: 202631.73	yMax: 202691.63
Kadaster		
- Gemeente:	Kinrooi	
- Afdeling:	4	
- Sectie:	B	
- Percelen:	928t, 928z, 929y, 618l (gedeelte)	
Oppervlakten:	betrokken percelen: ca. 13.428,36m ² projectgebied / ingreep in de bodem: ca. 2.095,27m ²	
Onderzoekstermijn	maart-september 2019	

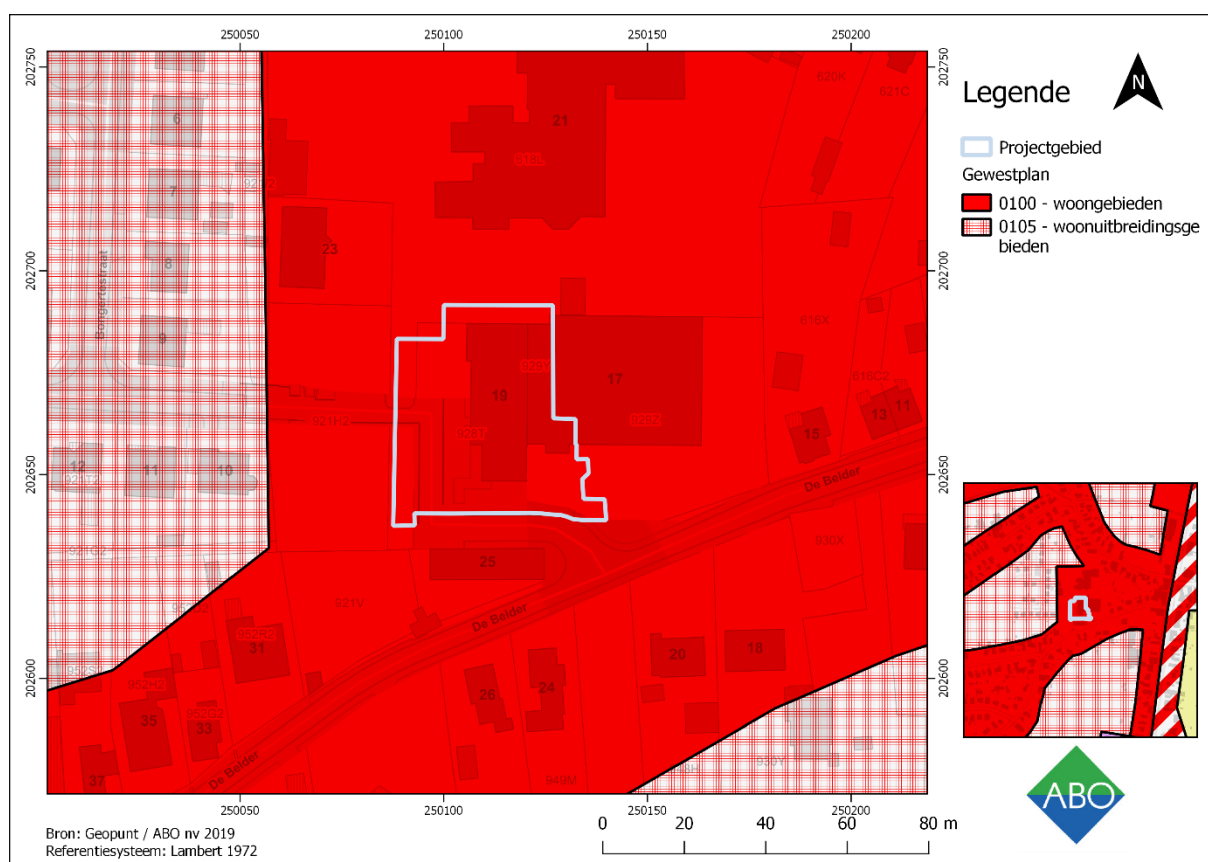
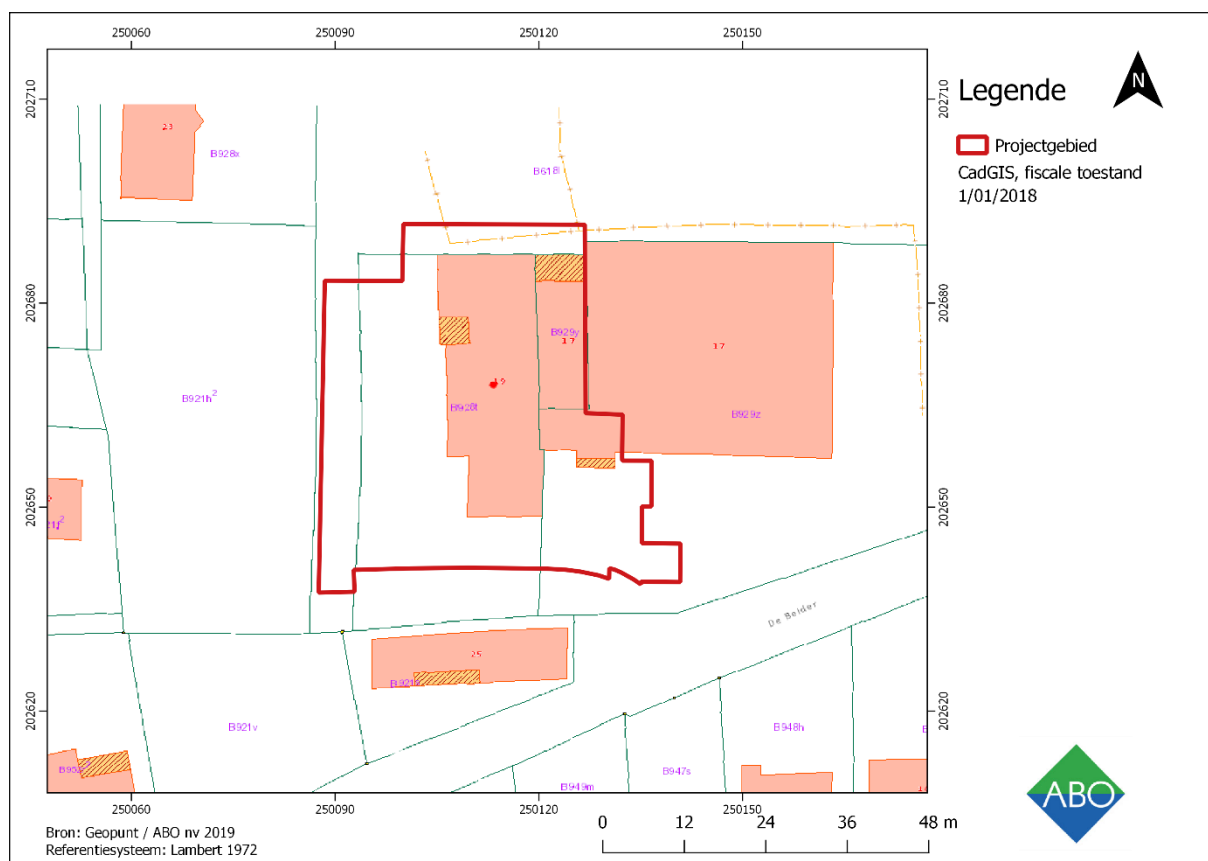
1.3 LOCATIE EN OMSCHRIJVING WERKEN

Deze archeologienota kwam tot stand naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen aan De Belder 17 en 19 te Ophoven, deelgemeente van Kinrooi, in de provincie Limburg (Figuur 1). Het projectgebied omvat percelen 928t, 928z, 929y en 618l die gelegen zijn aan De Belder in Ophoven, ten zuidoosten van Kinrooi en ten noorden van het stadscentrum van Maaseik (Figuur 2). De percelen zijn volgens het Gewestplan in woongebied gelegen (Figuur 3).

In totaal beslaat het projectgebied een oppervlakte van ca. 2.084,65m². Het terrein is grotendeels bebouwd door het voormalige gemeentehuis met jongensschool (huisnummer 19) en een sporthal (huisnummer 17). Het overige gedeelte van het projectgebied is heden verhard als parking (Figuur 4). De initiatiefnemer plant de sloop van 63,2% van de bestaande bebouwing op het projectgebied. Dit komt overeen met een ingreep in de bodem van ca. 463,8m². Het straatvolume blijft behouden en wordt voorzien van een nieuwe achterbouw. De sporthal behoort niet tot de bouwaanvraag (huisnummer 17). De bestaande verharding rondom de bebouwing wordt vervangen en een nieuwe groene zone wordt voorzien aan de straatkant.

Figuur 1: GRB met aanduiding van de delen van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

Figuur 4: De recentste Orthofotomosaïek met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

1.4 WETTELIJK KADER

Voorafgaand aan het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden moet een archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 en 5.4.12 van het Onroerend Erfgoeddecreet opgesteld en bekrachtigd worden in volgende situaties:

1. De percelen zijn gelegen in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site.
2. De percelen zijn niet gelegen in een voorlopig of definitief beschermde archeologische zone en het perceeloppervlak heeft de drempelwaarde van 3.000m² overschreden.
3. De percelen zijn gelegen buiten een voorlopig of definitief beschermde archeologische site of zone waarvan het perceeloppervlak de drempelwaarde van 3.000m² overschreden en de bodemingreep de drempelwaarden van 1.000m² overschreden heeft.
4. Bij de bijstelling van een bestaande omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden zonder bijkomende bodemingrepen in de toekomst, binnen of buiten een voorlopig of definitief beschermde archeologische zone of site vanaf een perceeloppervlak van 3.000m².

De aanvrager wordt van die verplichting vrijgesteld in volgende situaties:

1. De aanvraag heeft betrekking op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering.
2. De handelingen louter betrekking hebben op de regularisatie van vergunningsplichtige projecten, overeenkomstig artikel 81 van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning en er geen bijkomende bodemingrepen noodzakelijk zijn.

3. De percelen zijn gelegen in een voorlopig of definitief beschermde archeologische zone en het perceeloppervlak heeft de drempelwaarde 3.000m² niet bereikt.
4. De percelen zijn gelegen buiten een voorlopig of definitief beschermde archeologische site of zone en het perceeloppervlak heeft de drempelwaarde 3.000m² niet bereikt.

Het projectgebied bevindt zich buiten een definitief of tijdelijk beschermde archeologische site en buiten een geïnventariseerde archeologische zone. Verder valt het projectgebied eveneens buiten een zone waar geen archeologie te verwachten valt. ***De omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft betrekking op woongebied, waarvan de betrokken percelen met een oppervlakte van ca. 13.428,36m² de drempelwaarde van 3.000m² heeft overschreden. De geplande bodemingreep (projectgebied) omvat 2.084,65m² waardoor de drempelwaarde van 1.000m² eveneens overschreden is.***

Omwille van de bovenstaande argumenten schijft het Onroerend Erfgoeddecreet voorafgaand aan een bouwvergunning de opmaak van een archeologienota voor die het archeologisch potentieel in de bodem evalueert. Deze evaluatie moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor deze percelen.

1.5 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN ONDERZOEKSSTRATEGIE

Deze archeologienota heeft als doel na te gaan welke archeologische resten er te verwachten zijn ter hoogte van het projectgebied en in welke mate deze bedreigd worden door de nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek in deze archeologienota heeft drie doelen.

- 1) Er wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel.
- 2) Er wordt nagegaan welke bewaring van deze resten te verwachten is.
- 3) Er wordt nagegaan welke impact van de geplande bodemingreep zal hebben op deze resten.

De gegevens, waarop het onderzoek is gebaseerd, vloeien voort uit de plannen aangeleverd door de initiatiefnemer en landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten met de bedoeling steeds het archeologisch verwachtingsprofiel te confronteren met de aard van de geplande werken om zo de impact van deze werken op het bodemarchief te bepalen.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek wordt een advies geformuleerd omtrent een eventueel archeologisch vervolgonderzoek, een *in situ* bewaring of een vrijgave. De volgende stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

- 1) Een studie van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het projectgebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe werden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.
- 2) Een studie van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het projectgebied (hfst. 4). Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied bestaat uit percelen 928t, 928z, 929y en 618l die gelegen zijn aan De Belder in Ophoven, een deelgemeente van Kinrooi, ten noordwesten van Maaseik (Figuur 2). Perceel 928t omvat het voormalige gemeentehuis van Ophoven in de tweelaagse structuur aan de straatkant en de voormalige jongensschool in de eenlaagse aanbouw. De aanbouw werd gebouwd op 'volle grond'. Het gemeentehuis heeft een gedeeltelijke kelderverdieping van -2,2m MV. Het gehele gebouw is vastgesteld bouwkundig erfgoed (zie 4.2.1). Percelen 929y en 929z omvatten de huidige sporthal die aan de oostgevel van de jongensschool is aangebouwd. Dit gedeelte is voorzien van een kruipkelder op 1,31m-MV. Ook deze bebouwing is opgenomen in het besluit van vastgesteld bouwkundig erfgoed (zie 4.2.1). Het projectgebied neemt eveneens een klein gedeelte in van perceel 618l, de site van de gemeentelijke basisschool aan De Belder 21, ten noorden van het projectgebied.

Onderstaande foto's tonen de huidige toestand van het projectgebied op maandag 15 januari 2019. De huidige verharding rondom de bebouwing bestaat uit rode en grijze klinkers (Figuur 5 & Figuur 6).

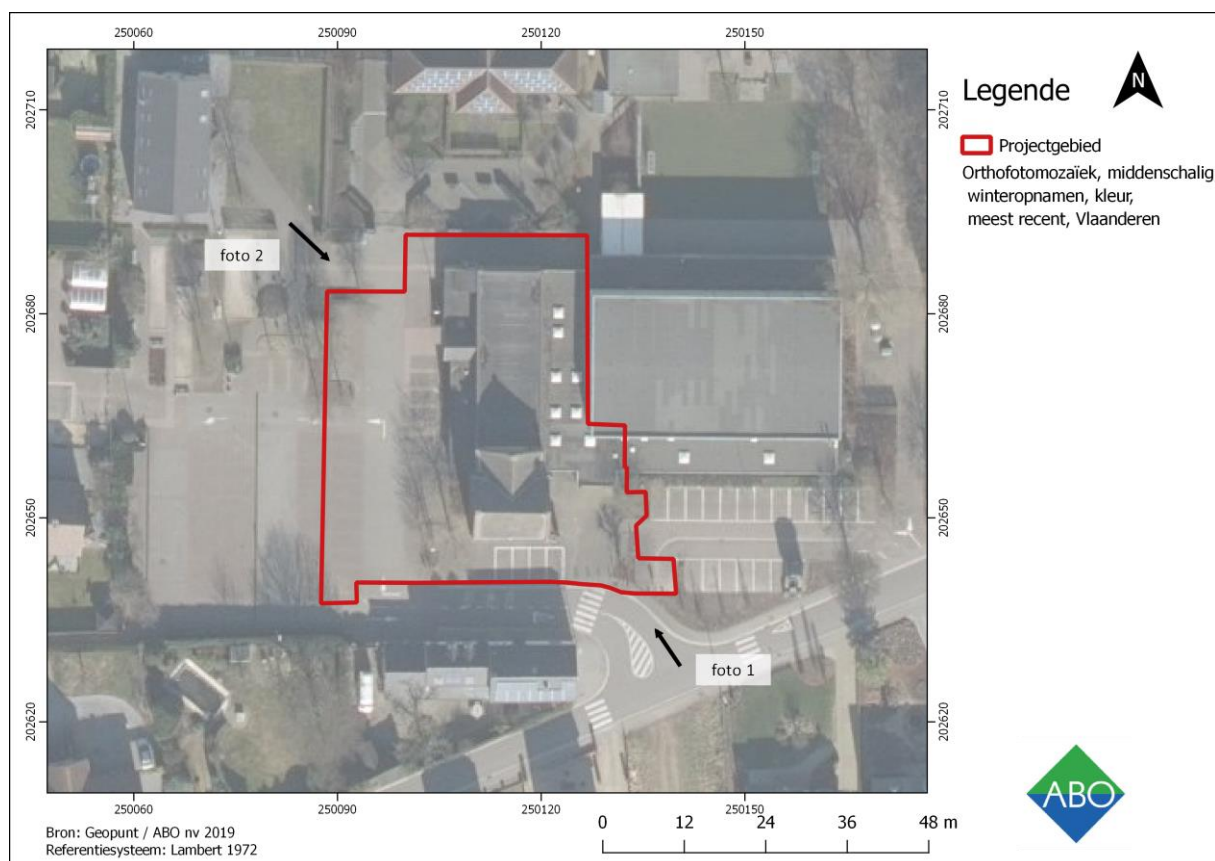

Figuur 5: Foto 1: Zicht op de straatzijde van het 'Dorpshuis' en sporthal vanuit het zuidoosten. (Bron: initiatiefnemer, 15/01/2019)

Figuur 6: Foto 2: Zicht op de achterzijde van het 'Dorpshuis' en sporthal vanuit het noordwesten. (Bron: initiatiefnemer, 15/01/2019)

Figuur 7: Photokeyplan. (Bron: Geopunt / ABO nv, 2019)

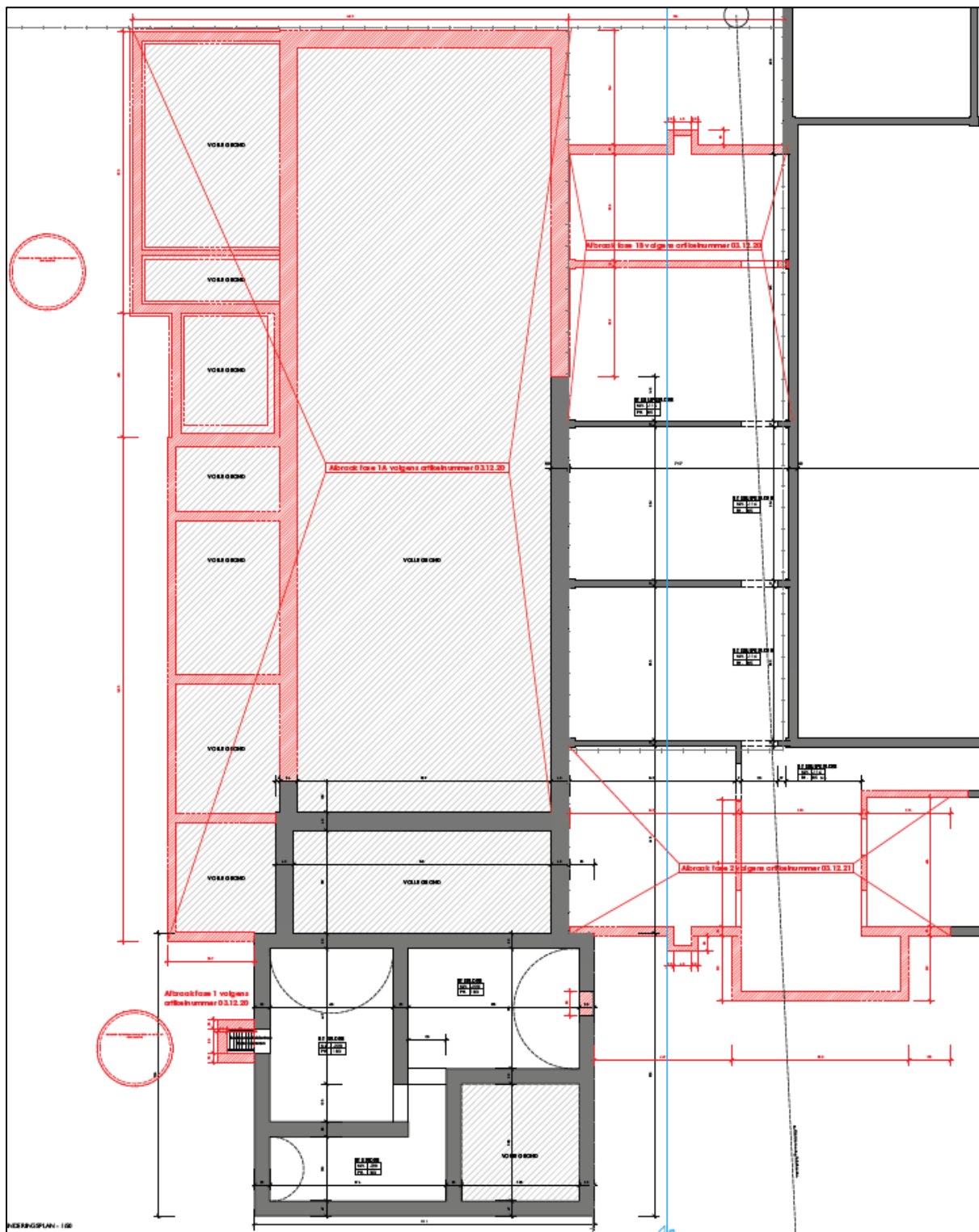
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

De initiatiefnemer plant de sloop van 63,2% van de bestaande gebouwen op het projectgebied, dat neerkomt op een bodemingreep van ca. 463,8m² (Figuur 8). Het voormalige gemeentehuis aan de straatkant, een gedeelte van de oostelijke gevel van de voormalige jongensschool en een tussenvolume blijft behouden (Figuur 11). Het lage volume van de voormalige jongensschool werd gebouwd op 'volle grond'. Opmetingsplannen tonen een verstoring van 1,20m onder de huidige vloerplaat en een lokale diepere verstoring van 1,39m voor de funderingszolen (Figuur 10). Het aanbouwvolume tussen de voormalige jongensschool en het hoofdvolume van de sporthal heeft een kruipkelder van 1,31m-MV (Figuur 8). Rondom de bestaande bebouwing ligt een verharding in klinkers met een maximale bestaande ingreep op -0,7m MV. Er bevinden zich reeds leidingen voor gas, water, elektriciteit en telecommunicatie verspreid op het projectgebied met een mogelijke verstoringen tot 1,2m-MV (Figuur 9).

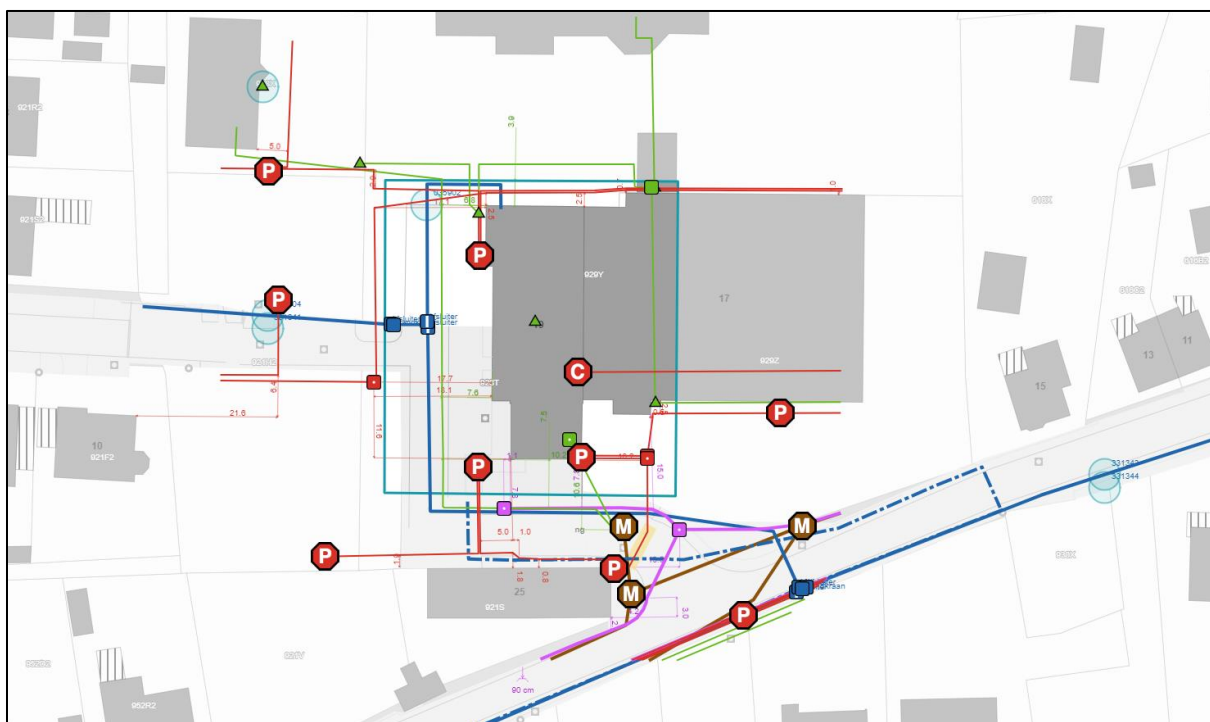
De initiatiefnemer plant een nieuwbouw in de plaats van de voormalige jongensschool als aanbouw aan het te behouden straatvolume. Het nieuwe volume krijgt een oppervlakte van ca. 569,67m² en wordt ingepland op funderingszolen op 'volle grond' (vloerplaat op 0,4m-MV) (Figuur 15). Eveneens worden funderingszolen tot maximaal 1,18m onder het maaiveld toegevoegd. Het gedeelte nieuwbouw op de locatie van de huidige verharding bedraagt een oppervlakte van ca. 350m². Aan de oostgevel blijft de kruipkelder van het te renoveren gedeelte behouden op 1,51m-MV (Figuur 16). De onbebouwde omgeving van het projectgebied wordt opnieuw verhard en voorzien van een groene zone (met paden in kleiklinkers) aan de straatkant. Dit zal een maximale ingreep in de bodem van ca. 0,7m-MV teweegbrengen (Figuur 12).

Alle volgende figuren worden voor een betere leesbaarheid eveneens toegevoegd in een aparte bijlage.

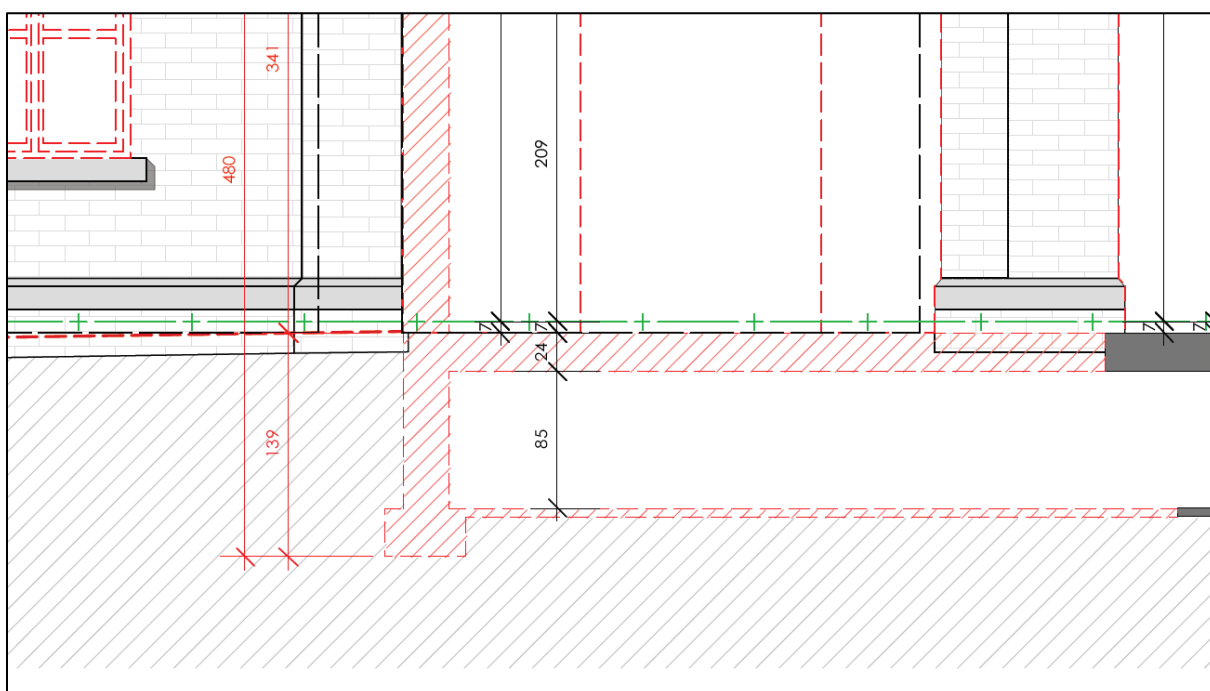
Doordat de bestaande gebouwen grotendeels op 'volle grond' zijn gebouwd en de nieuwe bebouwing enkel op verspreide locaties een diepere verstoring zal veroorzaken worden door de funderingszolen, is de geplande bijkomende verstoring miniem (Figuur 17).

Figuur 8: Inplantingsplan van de bestaande funderingen op volle grond en kruipkelders (Bron: initiatiefnemer, 2019).

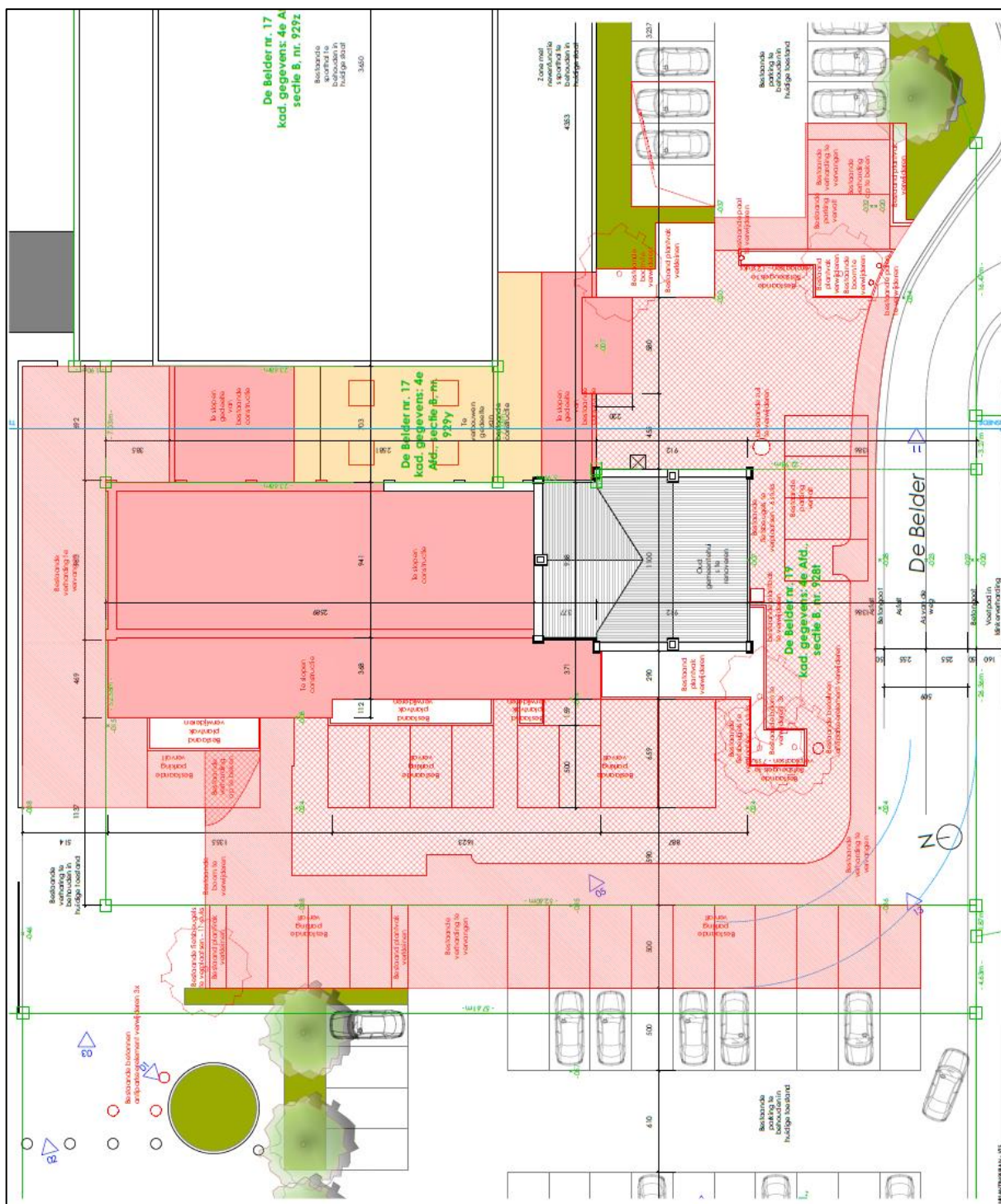

Figuur 9: Inplantingsplan van de bestaande nutsleidingen (Bron: KLIP, 2019).

Figuur 10: Inplantingsplan van de bestaande funderingen op 'volle grond' (Bron: initiatiefnemer, 2019).

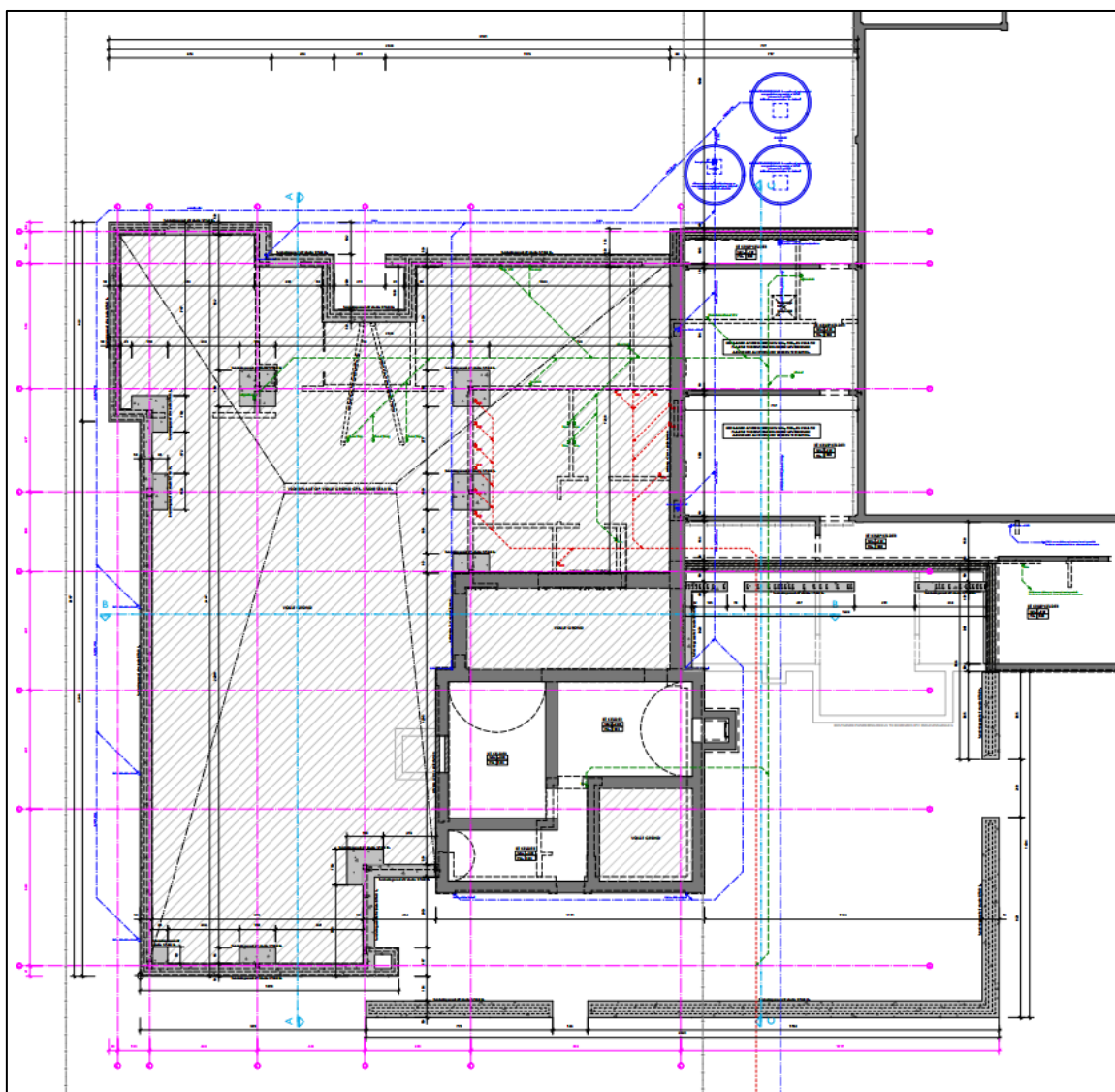

Figuur 11: Inplantingsplan van de bestaande toestand en de te verwijderen structuren (Bron: initiatiefnemer, 2019).

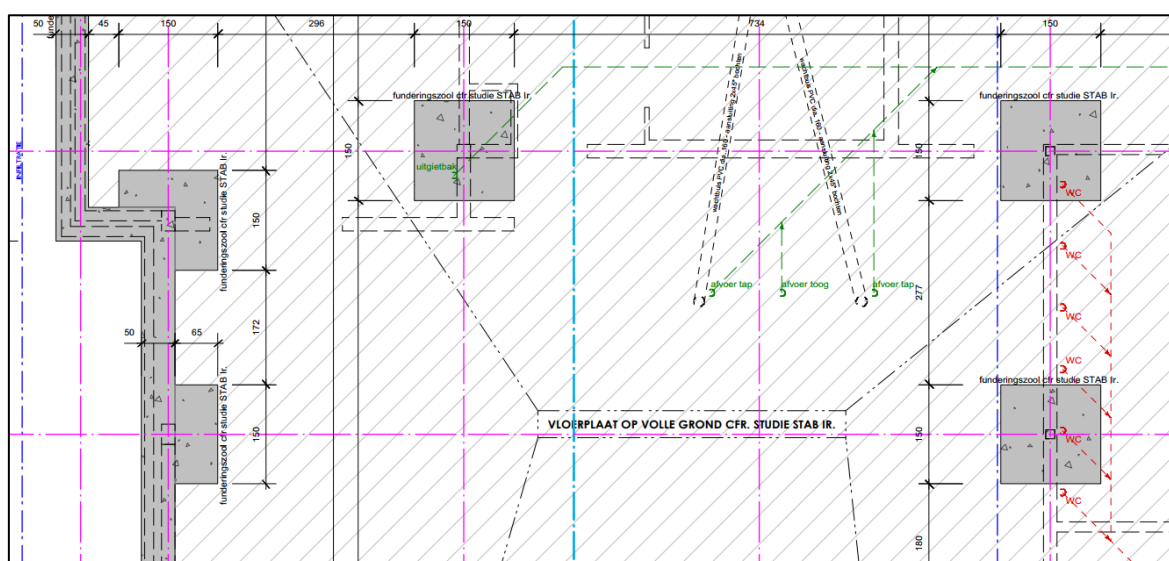

Figuur 12: Inplantingsplan van de nieuwe toestand (Bron: initiatiefnemer, 2019).

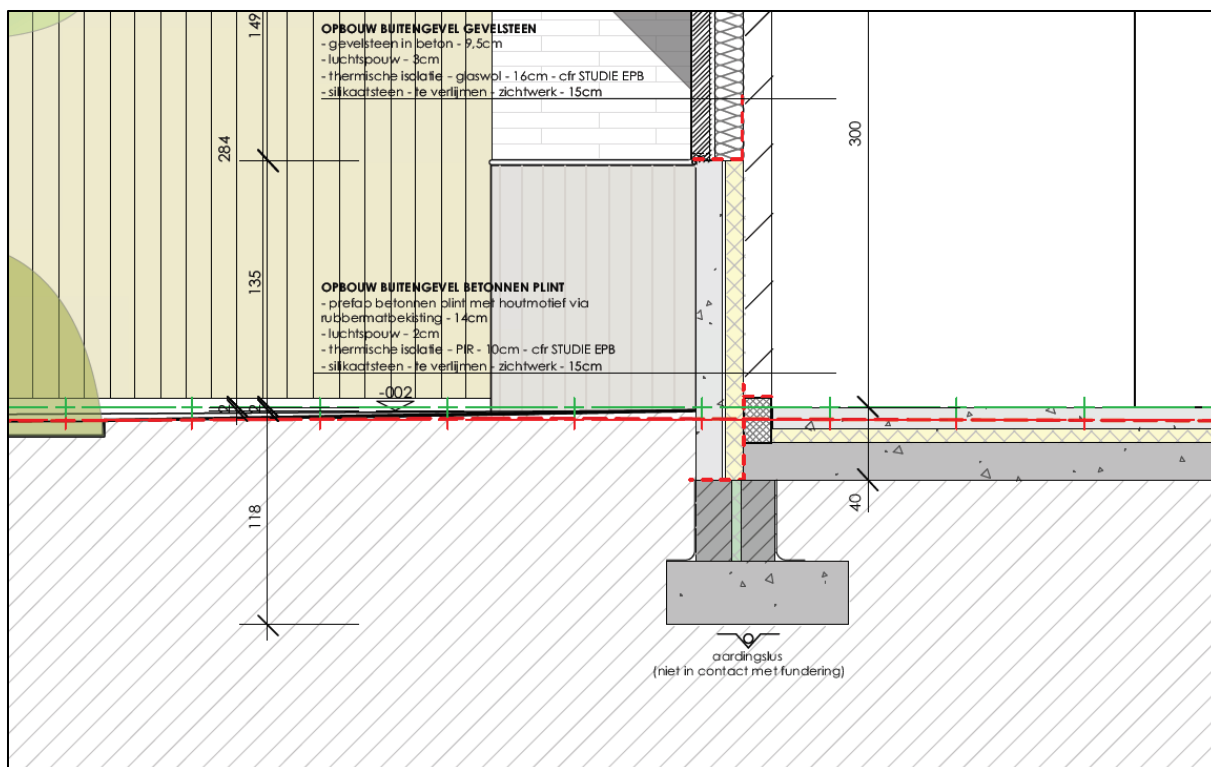

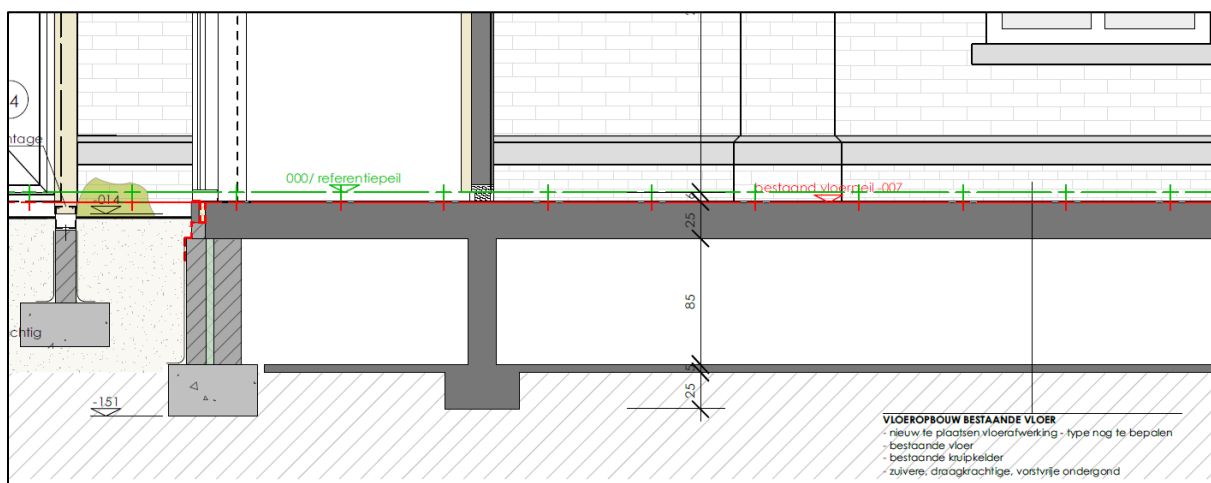
Figuur 13: Inplantingsplan van de nieuwe toestand: detail riolering en fundamenteën (Bron: initiatiefnemer, 2019).

Figuur 14: Inplantingsplan van de nieuwe toestand: detail fundamenteën (Bron: initiatiefnemer, 2019).

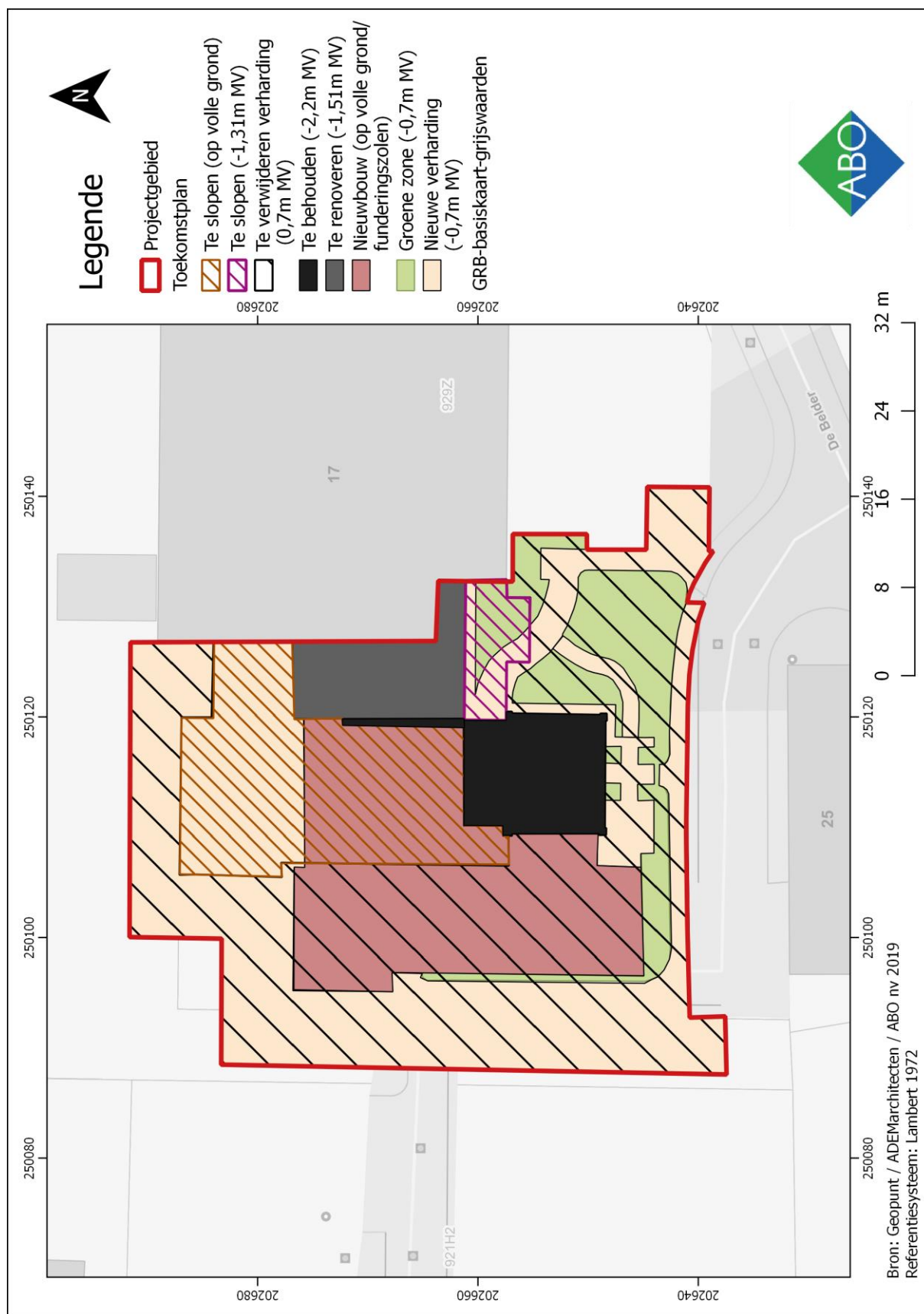

Figuur 15: Doorsnede van de nieuwe toestand, detail fundering (Bron: initiatiefnemer, 2019).

Figuur 16: Doorsnede van de nieuwe toestand, zicht vanuit het oosten, detail fundering bestaande kruipkelder (Bron: initiatiefnemer, 2019).

Figuur 17: Toekomstplan (Bron: initiatiefnemer / ABO nv / Geopunt / KLIP, 2019).

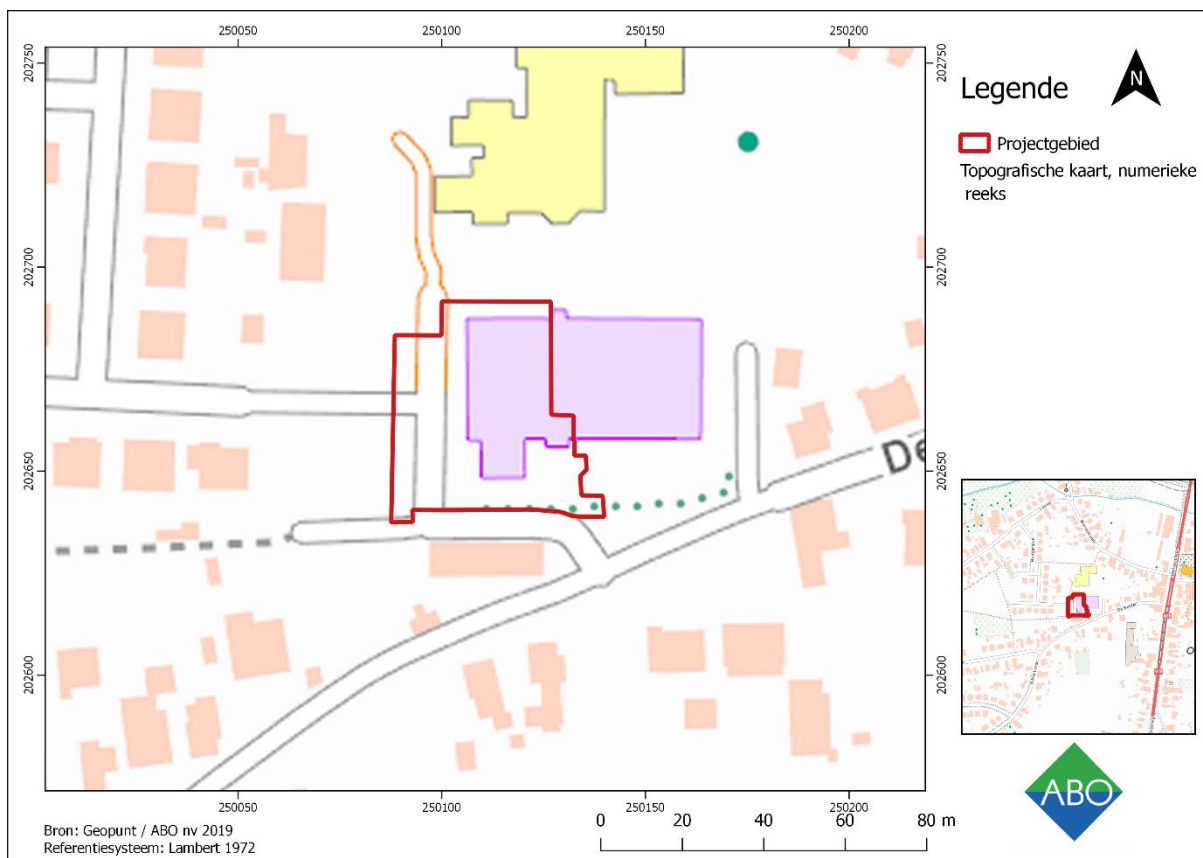

3 ASSESSMENTRAPPORT: LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

3.1.1 TOPOGRAFIE

Het projectgebied is gelegen aan De Belder, een aftakking van de A78, een verbindingsweg tussen Maaseik en Kessenich. Het terrein bevindt zich ongeveer 4,5km ten zuidoosten van Kinrooi en ongeveer 3,4km ten noorden van Maaseik. De site staat op onderstaande topografische kaart aangeduid als openbaar gebouw omgeven in de dorpskern van Kinrooi (Figuur 19).

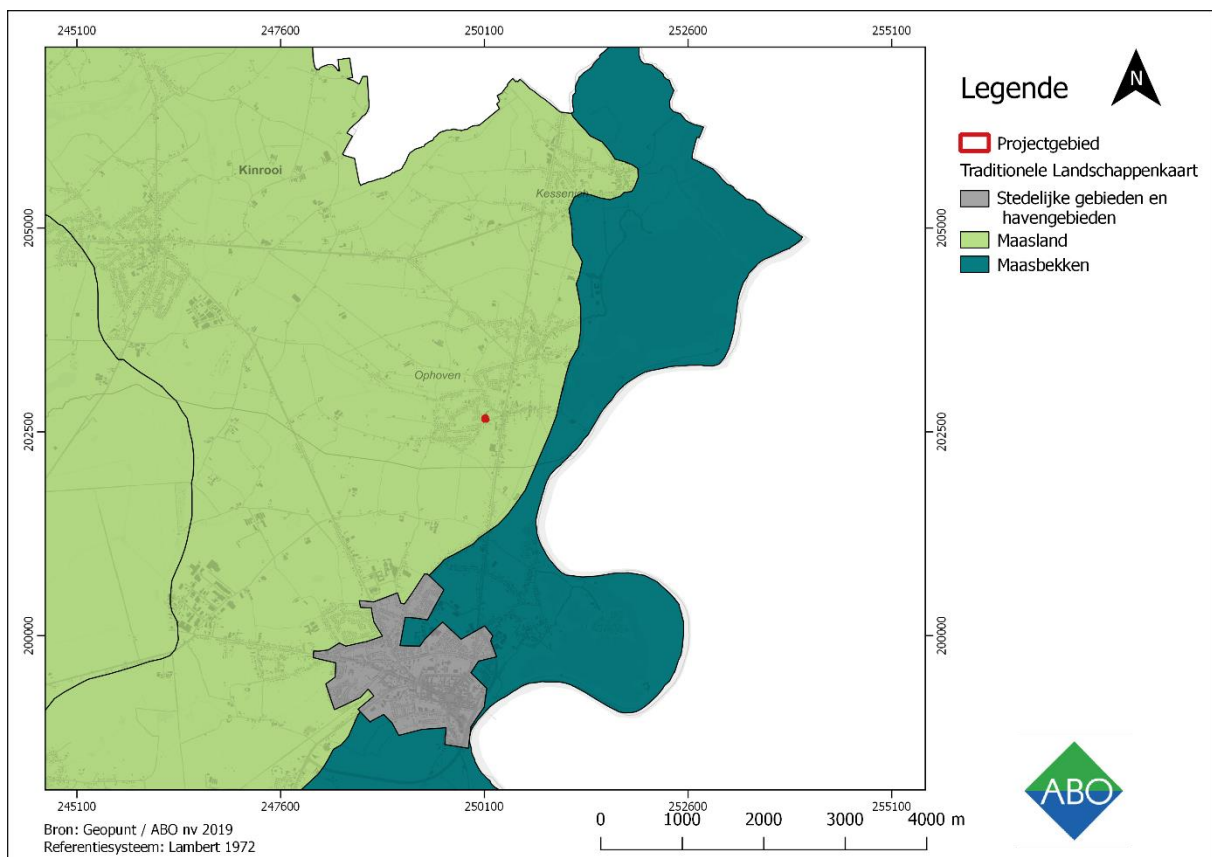

Figuur 19: De topografische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

Vanuit landschappelijk standpunt ligt het projectgebied in de 'Maasvlakte en het terrassenland' (ca. 20-100m TAW), ingesloten door 'Het land van Bocholt' en het 'Maasbekken' (Figuur 20). Het 'Maasland' is een grensgebied aansluiten bij het Nederlandse slenkengebied. Het terrein heeft een parallelle en trapvormige landschappelijke structuur evenwijdig met de loop van de Maas. Het 'Maasland' wordt begrensd door de oostelijke steilrand van het Kempens Plateau en rijkt in het zuiden tot aan het krijtland (Millen en St. Pietersberg). Uitgebreide ontginningen in het verleden in de vallei veroorzaakten een asymmetrisch contrast tussen het Vlaamse en Nederlandse deel en een relatief dichte bebouwing op het terrasland. De ontgrinding, waarbij het grind als basis gebruikt werd voor de productie van beton, vond aanvankelijk plaats in de Maas zelf vanaf de 11de – 12de eeuw onder impuls van kloosterorden (Agentschap Onroerend Erfgoed z.d.-a). Vanaf de Tweede Wereldoorlog was er meer nood aan beton door de heropbouw. Hiervoor werd eveneens onder de leem- en kleilagen langsheen de Maas ontgonnen. In het oosten van Aldeneik verdween door deze ontginningsactiviteiten een van de

belangrijkste hoeven met name de Heeren Laak (Agentschap Onroerend Erfgoed z.d.-b). De regio kende een aanzienlijke toename in het aantal woningen vanaf 1980 (Antrop e.a. 2002, p. 46).

Wat betreft landschap behoort Ophoven-Geistingen tot twee traditionele landschappen: het uiterste oostelijk gedeelte behoort tot het landschap Limburgse Maas, de rest van het gebied tot het landschap Maasvlakte en Terrassenland. De bodem bestaat in het gedeelte Limburgse Maas, de eigenlijke Maasvallei, uit alluviale leemgronden; dit is het vruchtbaarste gedeelte. Binnen deze alluviale vlakte bevinden zich enkele kleine hoogten, sedimentatieterrassen samen genaamd het Terras van Geistingen. Het gedeelte Maasvlakte en Terrassenland is een laagterrassengebied, waarvan de bodem bestaat uit dekzanden, rustend op grind. Aangezien de watertafel in het laagterrassengebied hoog ligt, is dit gebied vrij vruchtbaar, en is akkerbouw mogelijk, hoewel deze vrijwel verdween met de specialisatie van de landbouw naar de veeteelt toe vanaf de eerste helft van de 20ste eeuw. In dit gebied ontstond dan ook zeer vroeg het gehucht Leu (Ferrariskaart, 1771-77). De scheiding tussen beide landschapstypes, Limburgse Maas en Maasvlakte en Terrassenland, is zowel visueel als historisch duidelijk gemarkeerd door de Maastalud; deze enkele meters hoge steilrand duidt de begrenzing van de alluviale vlakte aan, waarbinnen de stroom meanderde vóór hij in een recente periode zijn definitieve bedding vond in een veel oostelijker richting. Het is daarom duidelijk dat de rand van dit talud ook het tracé is van de Romeinse heirbaan, die de linker Maasoever volgde: dit is het laagste gedeelte van de Maasvallei, het kortst bij de stroom gelegen, dat toch niet aan overstromingen bloot stond. Aan de westrand van het talud ontstonden ook de beide dorpskernen, voor Geistingen is dit vrijwel zeker in de Romeinse periode, voor Ophoven waarschijnlijk later. Beide landschapstypes worden thans gekenmerkt door een open landschap, of een coulisselandschap met doorkijken. De landbouw is nu hoofdzakelijk gericht op intensieve rundveehouderij en, in mindere mate, hokdieren, met bijhorend grasland en voedergewassen als bodemgebruik. De bebouwing is geconcentreerd in hoopdorpen (Agentschap Onroerend Erfgoed 2005a).

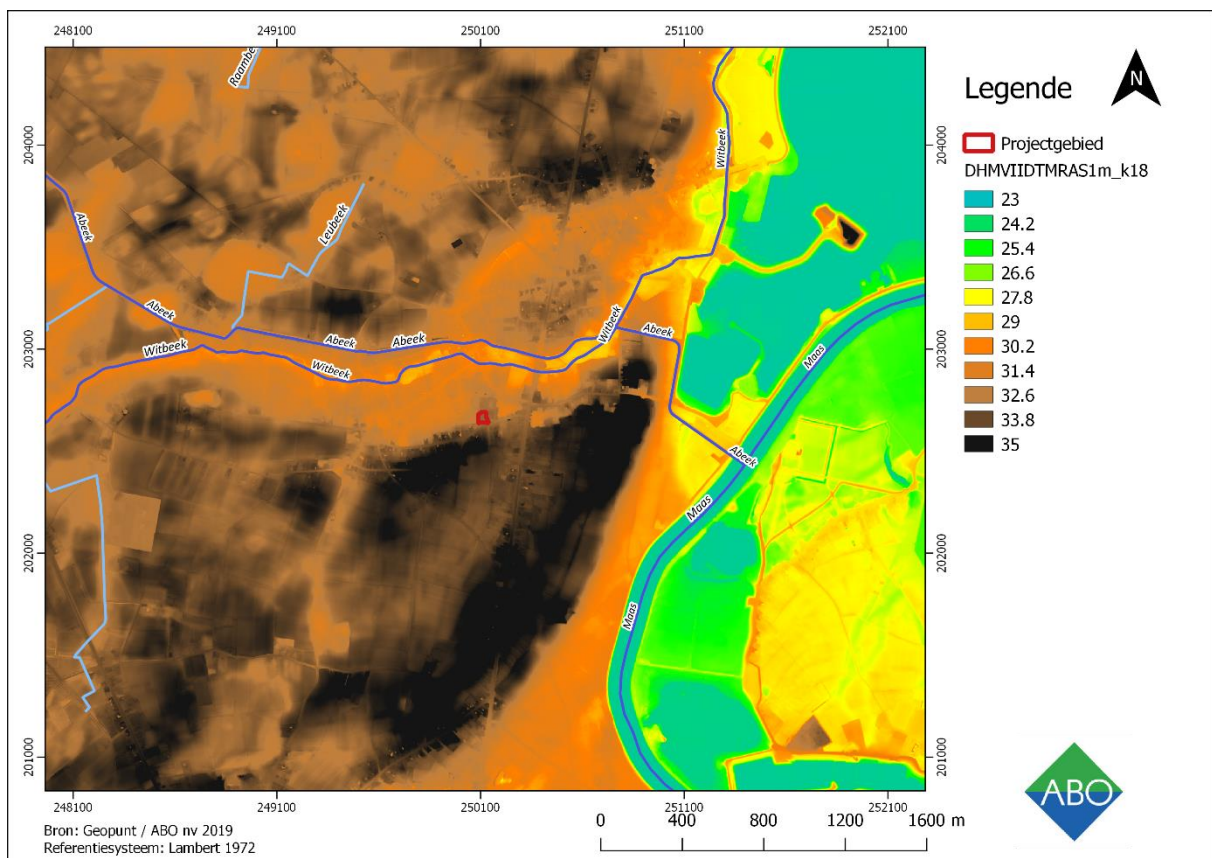
Figuur 20: De Traditionele Landschappenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

3.1.2 HOOGTEVERLOOP

Het Digitaal Hoogtemodel geeft weer dat het projectgebied gelegen is op een geleidelijk oplopend terrein vanuit het lokale dal van de Asbeek en Witbeek, aftakkingen van de Maas (Figuur 21). De Maas ligt ten oosten van het projectgebied met ertussen het Maasbekken met natuurlijke geulen en kunstmatige ontginningszones. Hierdoor toont het Digitaal Hoogtemodel aanzienlijke hoogteverschillen van west naar oost.

Door de topografische situatie heeft het projectgebied een stijgend verloop van zuidwest naar noordoost met een hoogteverloop tussen ca. 32,7 en 33,5m-TAW. Er werd een NWZO- en een ZWNO-profiel genomen van het projectgebied (Figuur 22 & Figuur 23). De benedenloop van de Maas is op deze hoogte vanaf de middeleeuwen reeds geen belangrijke waterweg meer. De stroom had in de 16de eeuw zijn definitieve bedding nog niet gevonden, zodat de vaart gevaarlijk was en slechts twee tot drie maanden per jaar mogelijk. Zoals elders aan de Maas viel het bouwen en onderhouden van dijken en oevers ten laste van de gemeentebewoners. Pas vanaf het midden van de 18de eeuw wordt hier ernstig werk van gemaakt. De eerste vermelding van de bouw van een dijk in Ophoven dateert van 1758. De Luikse gemeenten van de linkeroever, Thorn, Kessenich, Geistingen en Ophoven sluiten in 1784 een overeenkomst te Thorn voor het ophogen van die dijk. De dijk van Ophoven was voorzien van een kade waar kolen uit Luik gelost werden. Een veerdienst verzekerde vanaf 1861 de oversteek aan de schippersherberg De Spaenjert, en de regelmatige dienst Roermond-Luik legde hier iedere week aan. De Witbeek, veruit de grootste zijbeek van de Itter, doorkruist de gemeente van oost naar west. De Lossing, het in 1865 gegraven kanaal ter ontwatering van de moerassen van noordelijk Kinrooi en Molenbeersel, doorkruist de gemeente en mondt in Ophoven in de Maas uit (Agentschap Onroerend Erfgoed 2005a).

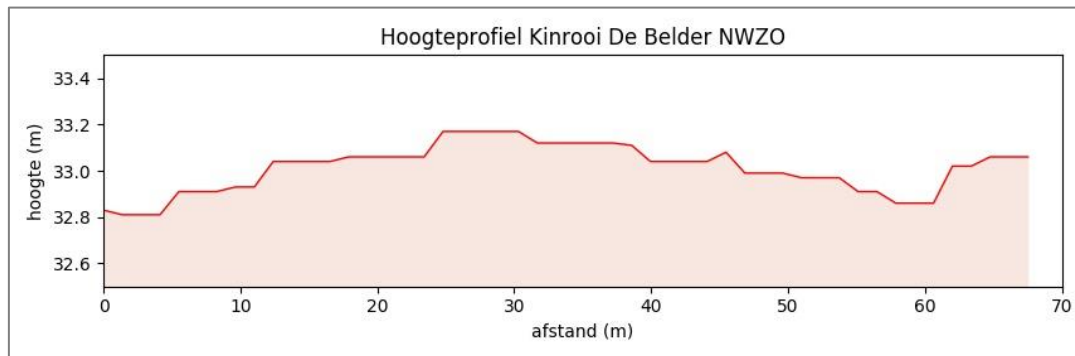

Figuur 21: Digitaal Hoogtemodel (DHMVII) (1m) met aanduiding van het projectgebied en de waterlopen.
(Bron: Geopunt, 2019)

Hoogteprofiel NWZO

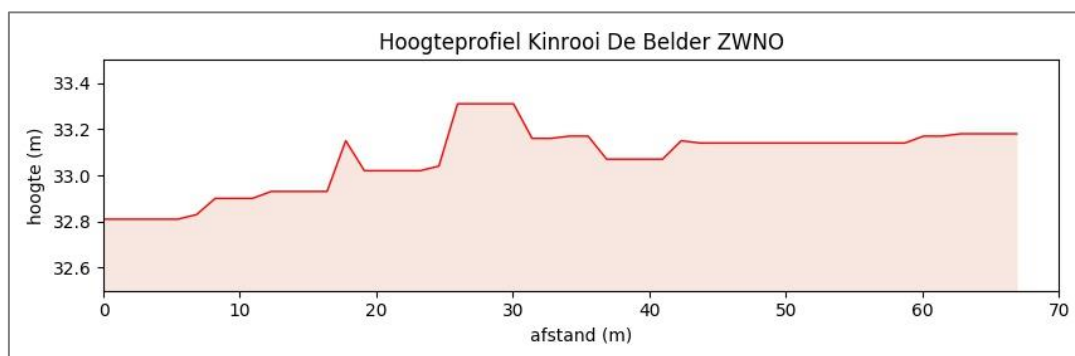
Het profiel vangt aan met een licht stijgend verloop vanaf 32,9m-TAW tot ca. 33,2m-TAW om erna te dalen tot ca. 22m-TAW. De ophoging is kunstmatig voor de aanleg van de huidige bebouwing. Hierna daalt het terrein opnieuw tot 32,8m-TAW ter hoogte van de waterplas. Hierna stijgt het terrein opnieuw tot ca. 33,6m-TAW ter hoogte van De Belder (Figuur 22).

Figuur 22: NWZO hoogteprofiel van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

Hoogteprofiel ZWNO

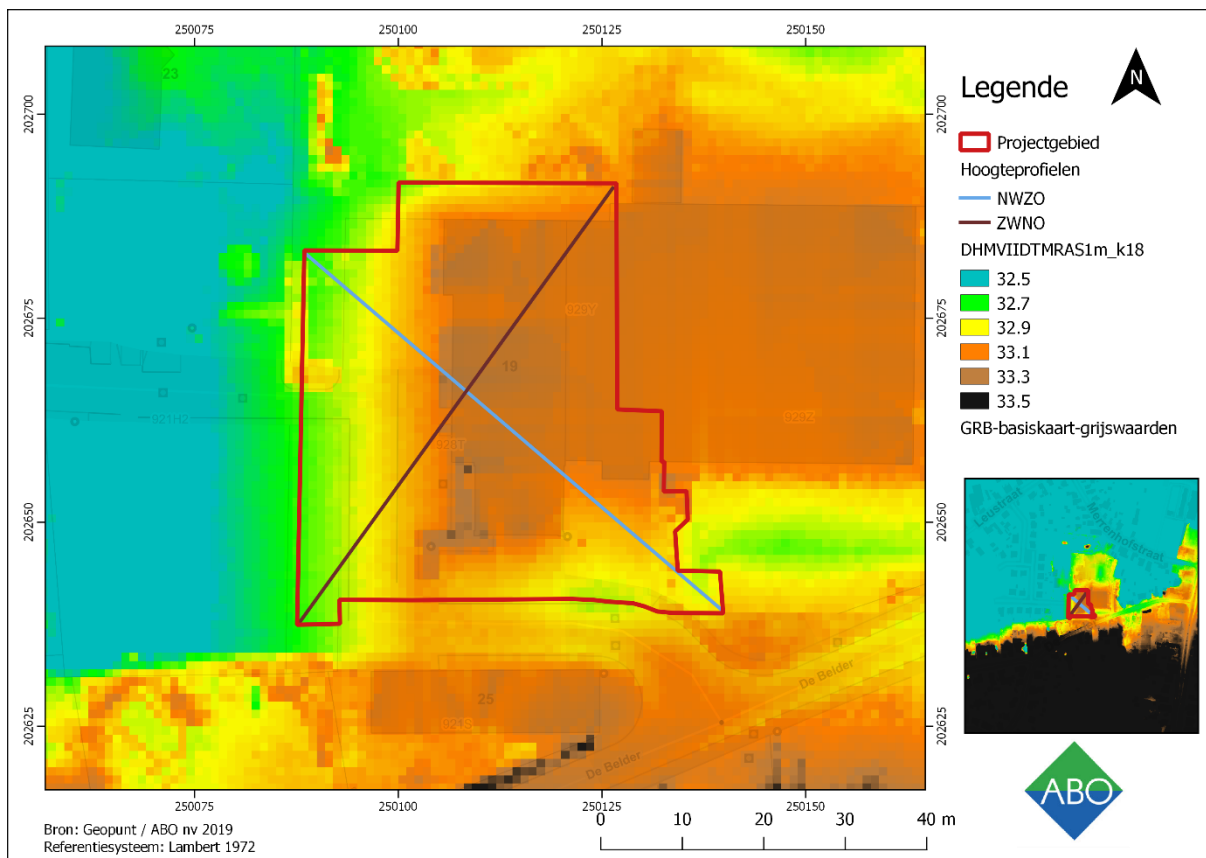
Dit hoogteverloop kent aanvankelijk een lichte stijging tot ca. 32,9m TAW om dan intens te stijgen tot ca. 33,14m TAW om kort erna opnieuw te dalen tot ca. 33m TAW. (Figuur 23). Ter hoogte van de parking stijgt en daalt het hoogteverloop tussen ca. 33,3m en 33,1m TAW om te stagneren op ca. 33,1m TAW ter hoogte van de bestaande bebouwing.

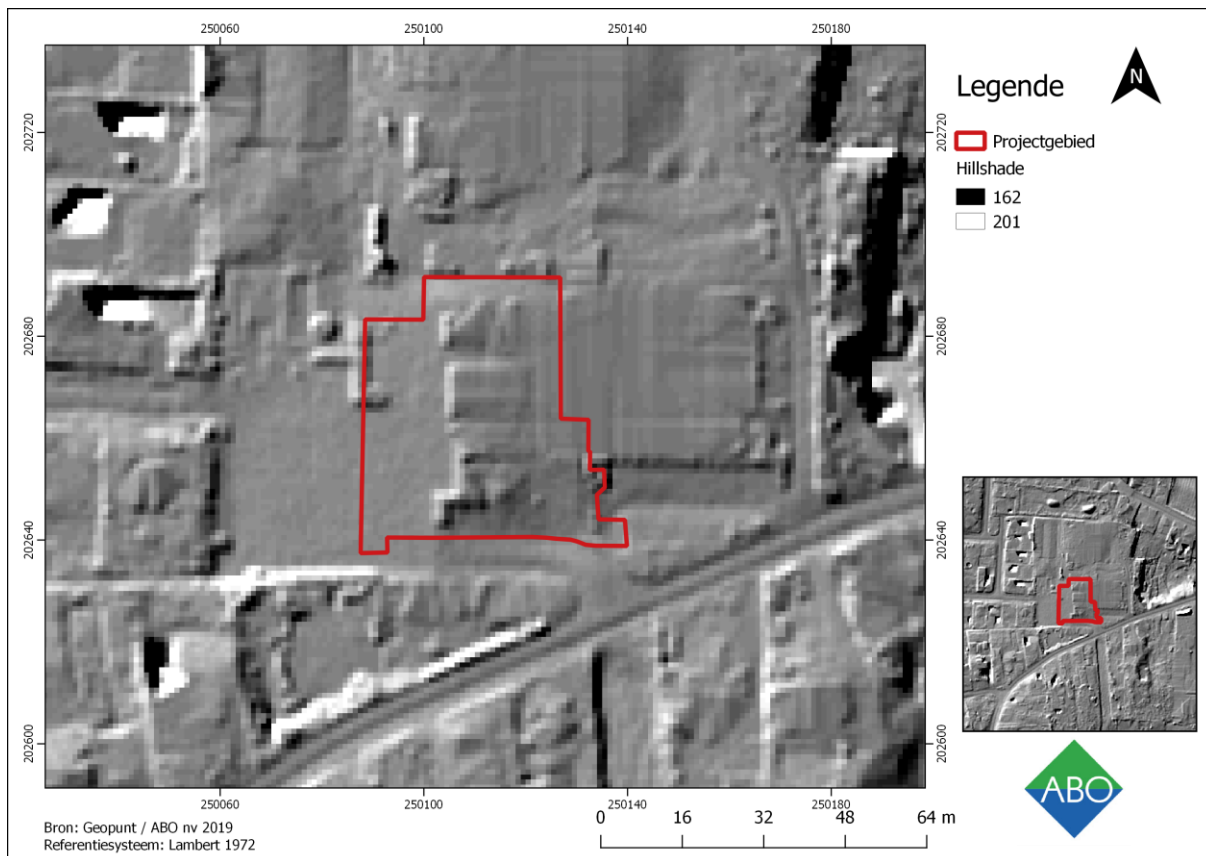
Figuur 23: ZWNO hoogteprofiel van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

Onderstaande figuur toont het DHM van het projectgebied met aangepaste min/max-waarden voor een gedetailleerder inzicht. Het laagste gedeelte van het terrein bevindt zich aan de westelijke zijde en ter hoogte van de verharding in de zuidoostelijke hoek in het projectgebied. Ter hoogte van de bestaande bebouwing stagneert het terrein tussen 33,1m en 33,3m TAW, dat meer oostelijk doorloopt ter hoogte van de bestaande sporthal (Figuur 24).

Op de Hillshadekaart met resolutie van 1m op basis van het DHMVIIDTMRAS1m, kaart 18 is vooral de kunstmatige ophoging centraal op het projectgebied goed zichtbaar en bevestigt hierbij de analyse van bovenstaand Digitaal Hoogtemodel (Figuur 25).

Figuur 24: Digitaal Hoogtemodel (DHM VII) (1m) met aanduiding van het projectgebied in detail. (Bron: Geopunt, 2019)

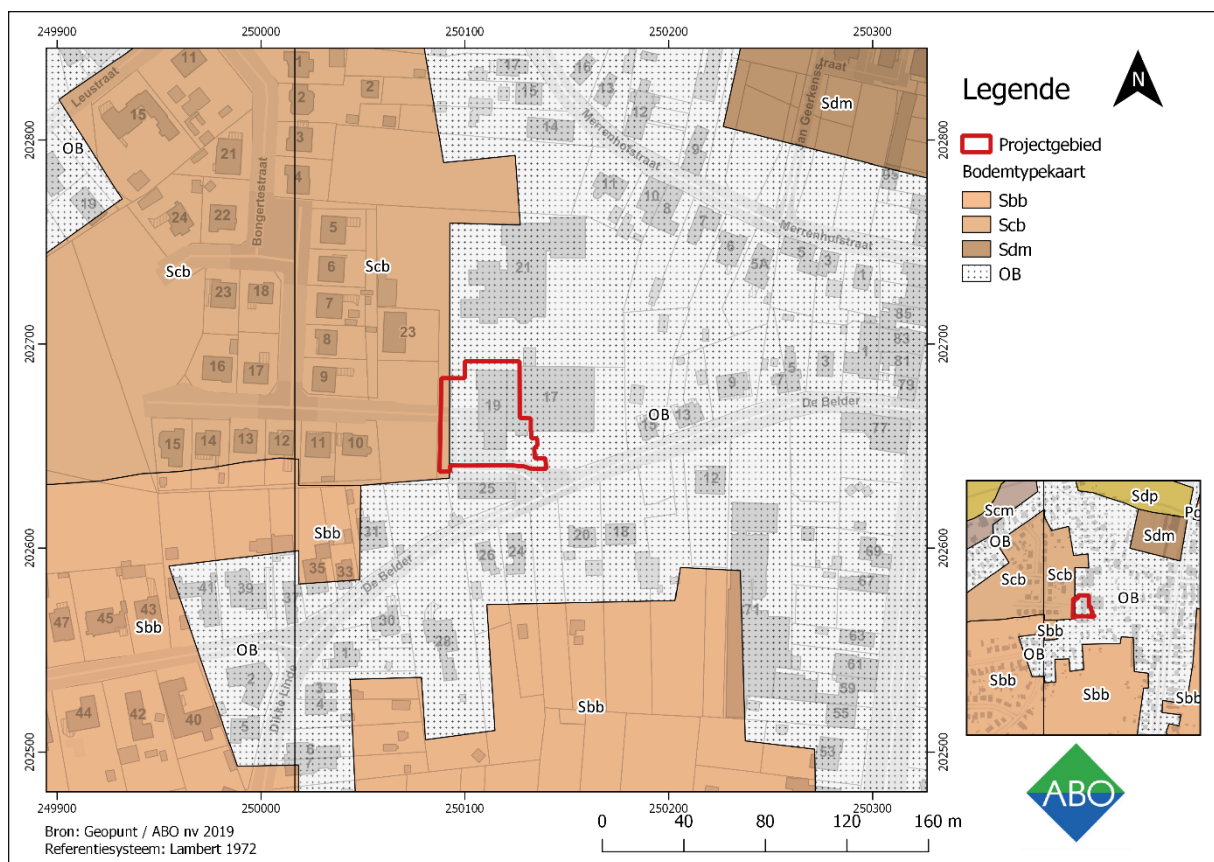

Figuur 25: Hillshade (1m) met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

3.2.1 BODEMTYPE

Ter hoogte van het projectgebied komen de karteringen **OB en Scb** voor (Figuur 26). De site van het ziekenhuis en de zuidwestelijke locatie van de verharding is volgens de Bodemkaart ingenomen door een kunstmatig bodemprofiel (OB). **OB-bodems** zijn gronden waarvan het originele bodembestand niet gekend is of sterk beïnvloed is door bebouwing. Enkel de uiterste westelijke zijde van het projectgebied is natuurlijk gekarteerd als bodemtype Sbb. **Scb-bodems** zijn matig droge lemige zandgronden met weinig duidelijke kleur B horizont. Matig droge gronden met bruine kleur B horizont. De bruingrijze Ap rust op een bruinachtige B horizont met weinig uitgesproken structuur. De Cg horizont begint op 60 tot 90 cm diepte (Baeyens en Sanders 1990, p. 33). De mogelijk aanwezige B-horizont zorgt voor een goed bewaringspotentieel voor pre-Middeleeuwse sporen en vondsten.

Figuur 26: Gedigitaliseerde bodemkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

In de directe omgeving van het projectgebied zijn de volgende bodemtypes gekarteerd: **Sbb en Sdm**.

Sbb-bodems zijn droge lemige zandgronden met weinig duidelijk B horizont. De bruingrijze Ap horizont rust op een weinig uitgesproken, bruinachtige kleur B horizont met zwakke structuur aggregaten. Hij is gekenmerkt door een verweringshorizont van ca. 50 cm dikte die contrasteert met de dieper liggende C horizont (Baeyens en Sanders 1990, p. 32).

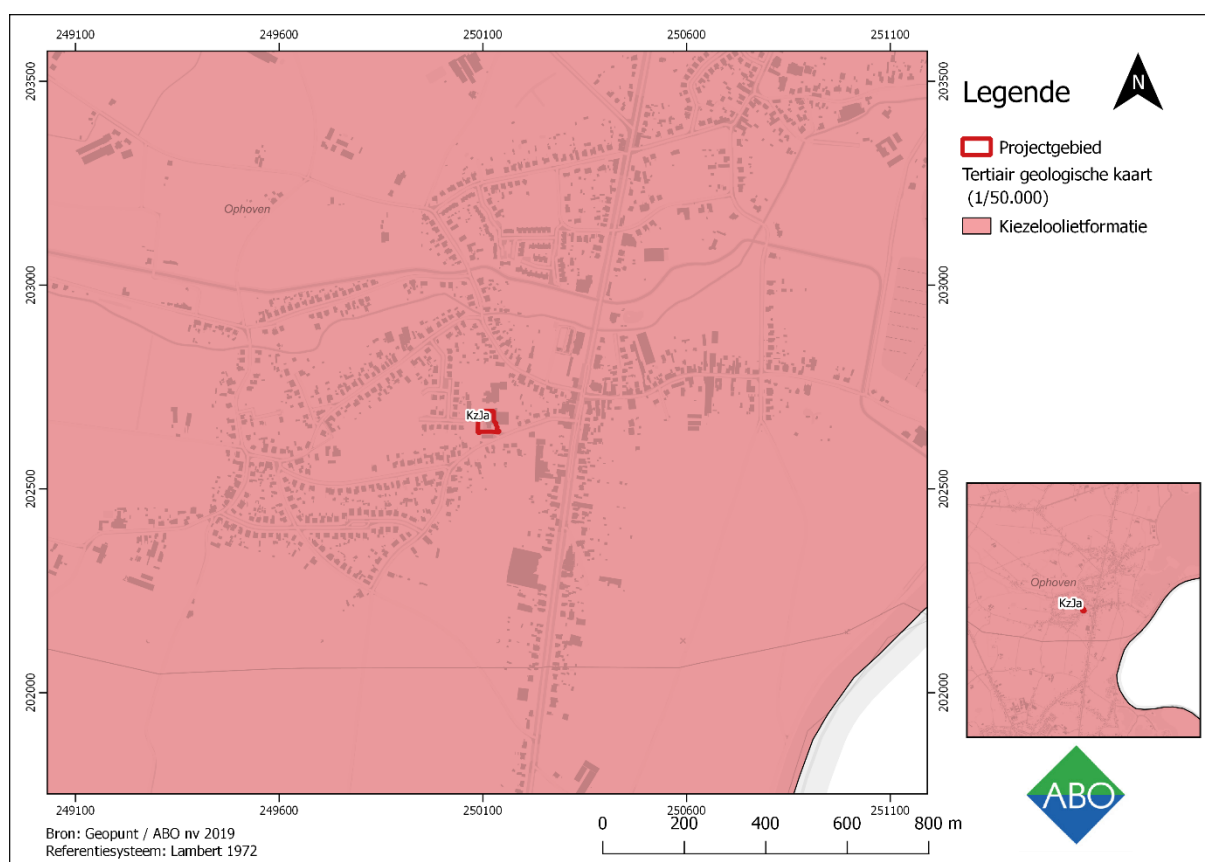
Sdm-bodems zijn matig natte lemige zandgronden met diepe antropogene humus A horizont. Het een hydromorfe plaggenbodem waarvan de onderkant van de plaggenhorizont dikwijls zwartachtig en humusrijk is (A1 of Ap van een begraven profiel). In het begraven profiel een verbrokkelde textuur B of een gesolifluëerde afzetting is, komen duidelijke roestverschijnselen

voor. Er zijn geen roestverschijnselen als de ondergrond gevormd wordt door een hydromorfe podzol. De plaggenbodem zelf vertoont weinig of geen gleyverschijnselen, soms worden fijne, donker roodbruine roestadertjes waargenomen tussen 40 en 60cm (Baeyens en Sanders 1990, p. 36)

3.2.2 TERTIAIR GEOLOGISCHE KAART

Het projectgebied ligt op de tertiaire afzettingen van de **Kiezeloölietformatie (KzJa)**.

Deze afzettingen worden gekenmerkt door witte kwartskeitjes en kenmerkende verkiezelde oölietische kalksteen, die tijdens het Pliocleen in de slenk werden aangevoerd door rivieren uit het zuiden. De formatie vormt een lang tracé plateauterrassen van Namen tot Luik en verder tot bij Aken waar de Maas toentertijd uitmondde in een bijrivier van de Rijn (Figuur 27) (Gullentops en Wouters 1996, pp. 21, 81).

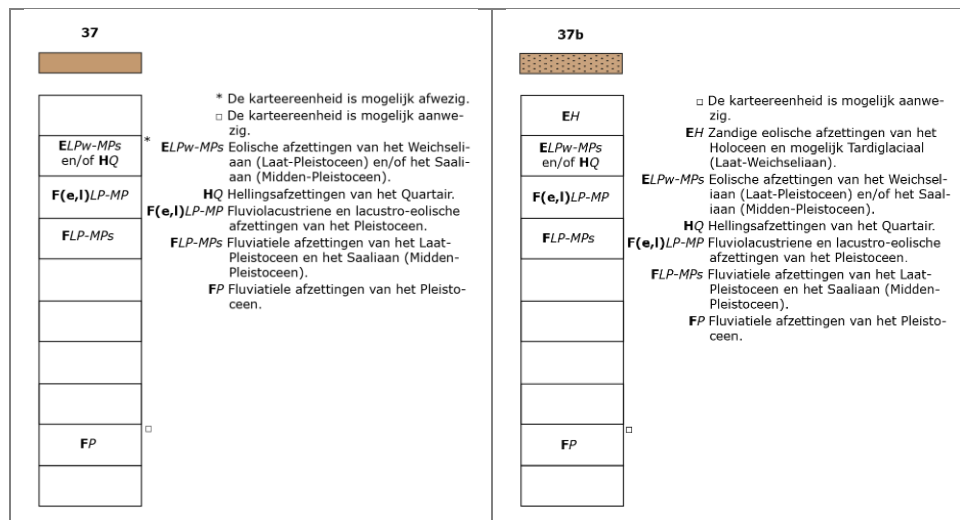

Figuur 27: Gedigitaliseerde Tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

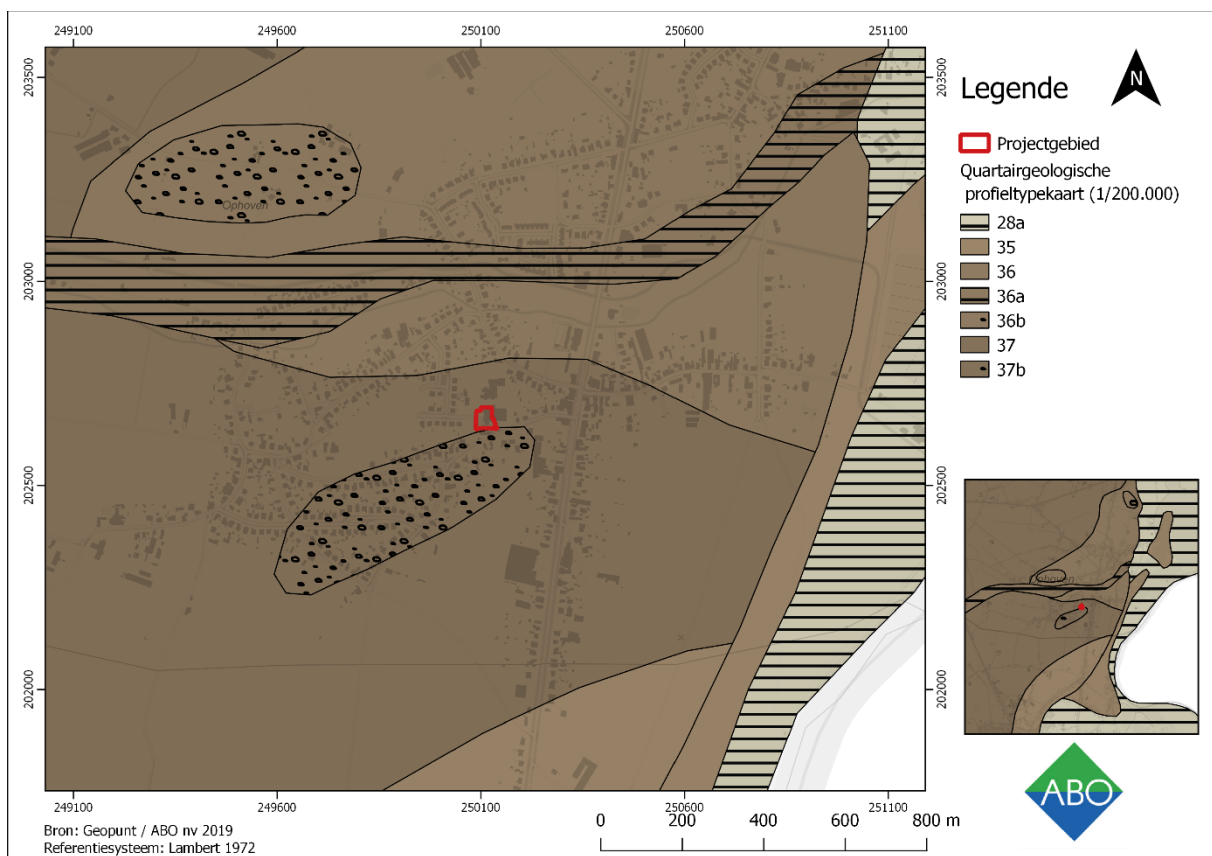
3.2.3 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

De quartairgeologische sequentie ter hoogte van het projectgebied bestaat grotendeels uit eolisch zand (ELPw) en leem uit het Weichseliaan en/of hellingsafzettingen uit het Quartair (HQ), bovenop fluviatiele afzettingen uit (mogelijk) het Pleistoceen, het Laat-Pleistoceen en flaviolucustriene afzettingen uit het Pleistoceen (**type 37**). Een dergelijke sequentie heeft een relatief klein archeologisch potentieel. De zandige opduikingen nabij waterlopen, gevormd door deze Elpw-afzettingen, waren vanaf de steentijd aantrekkingspolen voor bewoning. De sporen die deze jager-verzamelaars achterlieten bestaan voornamelijk bestaan uit verspreide vondsten op het toenmalig loopvlak. Als deze loopvlakken kort na

De zuidoostelijke hoek van het projectgebied bevindt zich nog binnen **type 37b**. Dit type is hetzelfde opgebouwd als type 37 maar werd nog bijkomend afgedekt door zandige eolische afzettingen van het Holoceen en Tardiglaciaal (EH) (Figuur 28).

Figuur 28: Detail van de eenheden die de onderstaande Quartairgeologische kaart kenmerkt (Bron: DOV 2018).

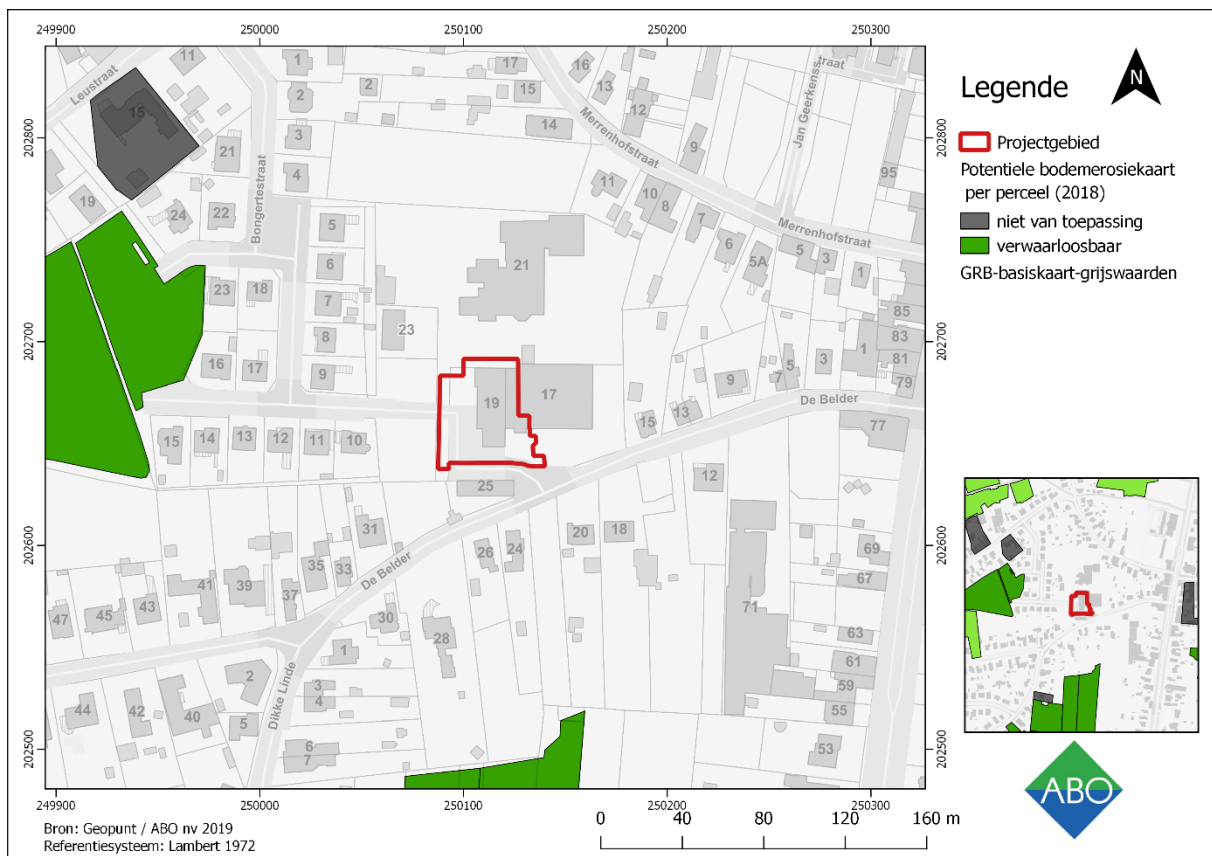

Figuur 29: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart met het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

3.2.4 BODEMEROSIEKAART

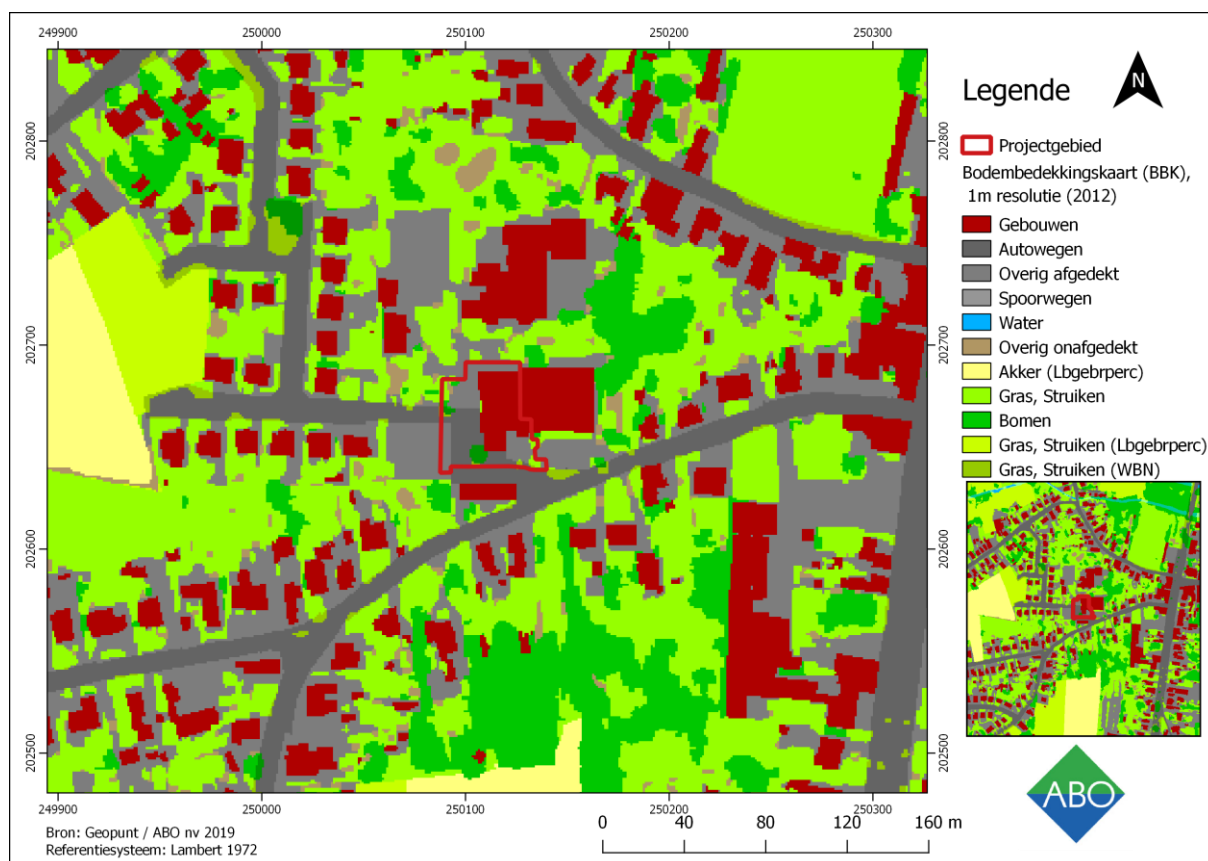
De potentiële bodemerosie is niet gekarteerd ter hoogte van het projectgebied. Net ten westen en zuiden ervan zijn enkele percelen gekarteerd als zijnde ‘verwaarloosbaar’. Een lage impact van erosie bevordert de bewaring van de bodemopbouw en bijgevolg ook van eventueel aanwezige archeologische resten (Figuur 30).

Figuur 30: Bodemerosiekaart op perceelniveau met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

3.2.5 BODEMBEDEKKINGSKAART

Het projectgebied wordt volgens de Bodembedekkingskaart gekenmerkt door een combinatie van gebouwen, verharding en groene zone. (Figuur 31).

Figuur 31: Bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Geraadpleegde bronnen met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Zone waar geen archeologie te verwachten valt	Relevant, cf. 4.2.2
Archeologische vooronderzoeken in de omgeving	Relevant, cf. 4.2.3
Inventaris Bouwkundig Erfgoed	Relevant, cf. 4.2.1
Centrale Archeologische Inventaris	Relevant, cf. 4.2.2
Cartografische bronnen	
Fricxkaart (ca. 1712)	Onvoldoende gedetailleerd, cf. 4.3.1
Villaretkaart (ca. 1745)	Niet beschikbaar
Ferrariskaart (1771-1778)	Relevant, cf. 4.3.4
Atlas der Buurtwegen (1841)	Relevant, cf. 4.3.5
Vandermaelen kaarten (1846-1854)	Relevant, cf. 4.3.6
Poppkaart (1842-1879)	Niet beschikbaar
Topografische kaart van België (1873)	Relevant, cf. 4.3.8
Topografische kaart van België (1904)	Niet relevant
Topografische kaart van België (1939)	Relevant, cf. 4.3.8
Topografische kaart van België (1969)	Niet relevant
Topografische kaart van België (1981)	Niet relevant
Topografische kaart van België (1989)	Niet relevant
Orthofotomozaïek	
Kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch, 1971	Relevant, cf. 4.3.8
Kleinschalig, zomeropnamen, kleur, 1979-1990	Relevant, cf. 4.3.8
Middenschalig, winteropnamen, kleur, 2000-2003	Relevant, cf. 4.3.8
Middenschalig, winteropnamen, kleur, 2005-2007	Niet relevant
Middenschalig, winteropnamen, kleur, 2008-2011	Niet relevant
Grootschalig, winteropnamen, kleur, 2013-2015	Niet relevant
Grootschalig, winteropnamen, kleur, meest recent	Relevant

Tabel 1: Geraadpleegde bronnen voor hoofdstuk 4.

4.1 HISTORISCHE SITUERING VAN OPHOVEN

Heden is Ophoven een deelgemeente van Kinrooi sinds de fusie van 1971. De gemeente bestaat sinds oudsher uit twee gemeenten: Ophoven en Geistingen. De oudste vermelding van het toponiem '*Ophoven*' dateert van 1167 en betekent zoveel als 'hoger gelegen boerderij' afgeleid van het Germaanse '*upa-hofa*' (Gysseling 1960, p. 768). Geistingen is waarschijnlijk de oudste kern, waar reeds in de 8ste eeuw een parochie bestond. Het gehucht Haagdoorn werd in 1845 van Ophoven afgescheiden en bij de nieuw opgerichte gemeente Kinrooi gevoegd (Agentschap Onroerend Erfgoed 2005a).

De oudste bewoning klimt voor Geistingen op tot het paleolithicum. Overvloedige vondsten uit het neolithicum getuigen van vrij intensieve bewoning in deze periode, zoals onder meer blijkt uit de opgravingen in 1979 in Geistingen ten noordoosten van het Hoezerhof. In Geistingen werd in 1936 een depot bronzen bijlen gevonden. Vanaf 300 vóór Christus zijn er ook Eburonen aanwezig geweest, zoals blijkt uit vondsten in Geistingen en Ophoven (Heymans, H. 1980).

Ook uit de Romeinse periode werden in de gemeente veel vondsten gedaan; de vroegste vondsten dateren van circa 20 anno domini. In 1962 werd op de plaats De Steenberg in Geistingen vier waterputten ontdekt met Romeins materiaal; de plaats vertoont alle kenmerken van een Romeins legerkamp uit de eerste en het begin van de tweede eeuw; er werden resten van de aarden wallen gevonden. In 1960 werd vlak bij de heirbaan in Geistingen een ijzersmeltoven ontdekt. In beide gemeenten werden Romeinse graven aangetroffen; in Ophoven, in de nabijheid van de windmolen, werd in 1973 een grafveld ontdekt, dat vanaf de vroeg-Romeinse tot de Merovingische periode in gebruik was en verlaten werd tussen 720 en 740. Deze periode is ook de stichtingsperiode van de abdij van Aldeneik, zodat er mogelijk een oorzakelijk verband bestaat tussen beide (Claassen en Heymans 1974).

De Romeinse heirbaan Tongeren-Nijmegen op de linker Maasoever doorkruist de gemeente; zij loopt iets ten oosten van de huidige steenweg naar Venlo, en volgt het tracé: Oude Baan-Heerweg-Geistingen-Steenpad-Kessenicherweg. Dit tracé volgt exact de rand van de Maastalud (confer supra). De heirbaan tussen Maaseik en Ophoven werd opgegraven in 1950 door H. Geerkens; de weg lag 50 centimeter onder de oppervlakte en was 12 meter breed. De bedekking bestond uit grove en fijne kiezel, met een dikte van 20 centimeter; de wagensporen waren in de kiezelbedding nog duidelijk af te lezen. In Geistingen bevond zich een Merovingische nederzetting. De Romeinse heirbaan functioneerde nog als belangrijkste verkeersader tot de tijd van Napoleon, toen de Venlosesteenweg werd aangelegd, door Spaanse krijgsgevangenen. De Weertersteenweg dateert van 1865 (Claassen en Heymans 1974; Geerkens 1951).

De gemeente behoorde, zeker sinds de 13de eeuw, tot het graafschap Horn (ook Horne of Hoorn). De graven van Horn bezaten er de heerlijke rechten. De laatste graaf van Horn, Philips de Montmorency werd in 1568 in Brussel samen met de graaf van Egmont onthoofd. Daarna kwam de gemeente bij het Land van Luik. Het gebied van de heren van Horn bestond uit twee delen: het stamland met daarin de dorpen Haelen, Buggenum, Nunhem, Horn, Heythuysen, Roggel, Neer, Beegden, Ophoven en Geistingen; en de gebieden die de heren van Horn geleidelijk aan hadden weten te verwerven: Weert, Nederweert en Wessum (Coolen s.d.).

In de jaren 1646, 1760 en 1762-63 had de gemeente veel last van plunderende legerbenden. Zoals elders in het Maasland was de 18de eeuw een rampzalige tijd. De jaren 1762-63 vooral waren zeer zwaar door het onderhoud van de Franse troepen. De dorpen raakten hierdoor in zware schulden, die tot in het midden van de 19de eeuw zouden blijven doorwegen (Agentschap Onroerend Erfgoed 2005a).

Het gebied tussen de beide dorpskernen en de huidige Maasbedding -vrijwel de volledige vroegere alluviale vlakte- wordt thans ingenomen door de uitgestrekte waterplassen, die door de ontgrindingen van na de Tweede Wereldoorlog ontstonden. Dit gebied kreeg een recreatieve functie met onder meer de aanleg van de watersportcentra De Spaanjerd en Heerenlaak. Het gebied was in de eerste helft van de 20ste eeuw vrijwel onbewoond. Dit was voorheen niet het geval: hier lagen vroeger een aantal hoeven en gebouwen, waaronder een watermolen, vermeld tot de 17de eeuw, het hof op de Vissenakker, vermeld tussen 1431 en 1690, en het belangrijke Vroenhof. De zoals gezegd zeer vruchtbare gronden van deze hoeven vielen weliswaar regelmatig ten prooi aan de Maas, zoals uit de schatboeken kan afgeleid worden. Waarschijnlijk verdwijnt deze oostelijke bewoning na de grote overstromingen in eind 17de eeuw; op de Ferrariskaart (1771-77) komt in ieder geval geen bewoning meer voor. Uit dit alles blijkt dat de vruchtbare grond van weleer in de moderne periode weer verviel tot de oertoestand van moeras (Agentschap Onroerend Erfgoed 2005a).

De nog behouden traditionele bebouwing in beide dorpen bestaat hoofdzakelijk uit langgestrekte hoeven uit de tweede helft van de 19de eeuw. Van de belangrijke, historische hoeven, die vrijwel steeds een opstelling met losstaande bestanddelen vertonen, bleven een aantal bewaard; vele echter werden recent grondig verbouwd tot moderne veeteeltbedrijven: zo onder meer het Steyvershof, in de Steyvershofstraat, reeds vermeld in 1648 als eigendom van de familie Claessen van Maaseik; het Winnenhof of Wijnenhof in de Lichtenbergstraat, eigendom van het agnetenklooster van Maaseik; het Molshof in de Molshofstraat, voor het eerst vermeld in 1590, en in 1765-66 eigendom van burgemeester Smeedts van Maaseik; het Suzenhof of Suysenhof in de Seeserweg, voor het eerst vermeld in 1648-49; het Haexhof, in het centrum van Geistingen, reeds vermeld in 1590, verdwenen in 1968; het Jettenhof aan de Raam, voor het eerst vermeld in 1580 (Agentschap Onroerend Erfgoed 2005a; Coolen s.d.).

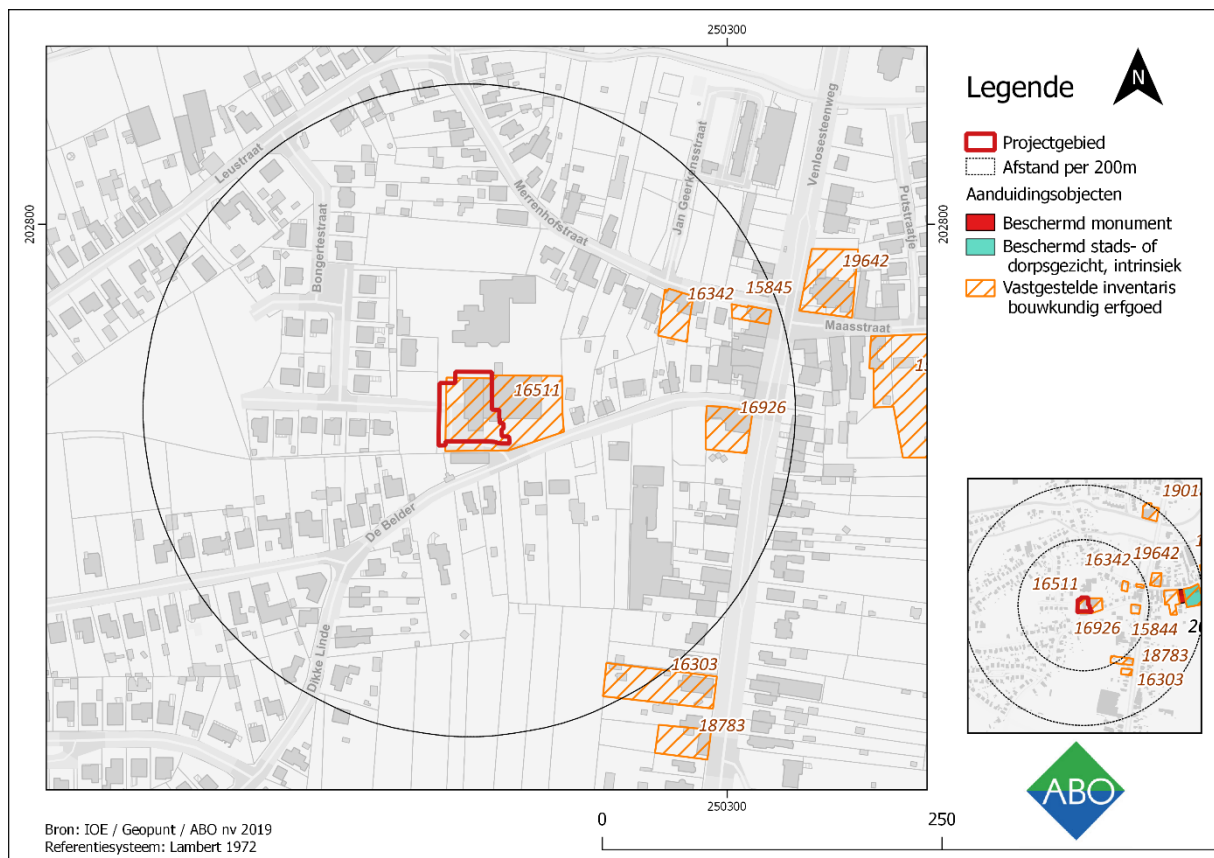
4.2 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

4.2.1 INVENTARIS ONROEREND ERFGOED

Volgens de Inventaris Onroerend Erfgoed bevindt er zich één erfgoedwaarde op het projectgebied met name **'Gemeenteschool en Gemeentehuis van Kinrooi' (ID 16511)** (Figuur 32). De Inventaris Onroerend Erfgoed beschrijft het relict als volgt:

Voormalig gemeentehuis en jongensschool van Ophoven, thans gemeentelijke bibliotheek. Alleenstaand gebouw in eclectische stijl met traditioneel, T-vormig grondplan, uit het derde kwart van de 19de eeuw. Gemeentehuis en onderwijzerswoning in een breedhuis van het dubbelhuistype, drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak (kunstleien). Bakstenen gebouw op een bakstenen plint met hardstenen afwerking. Baksteenfries onder de dakrand. Rechthoekige vensters met afgeronde hoeken en hardstenen lekdrempel. Rechthoekige deur met afgeronde hoeken in een hardstenen omlijsting met neuten en geprofileerde druiplijst. Zijgevels met aandak en schouderstukken; gelijkaardige muuropeningen als in de voorgevel. Het schoolgebouw is haaks tegen de achtergevel aangebouwd. De aansluitende travee is even hoog als het hoofdgebouw; de rest van het gebouw telt één bouwlaag en is thans ingebouwd door recente aanbousels (Agentschap Onroerend Erfgoed 2005b).

Figuur 32: Weergave van de meldingen uit de Inventaris Onroerend Erfgoed binnen de 1.000m van het projectgebied. (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2018).

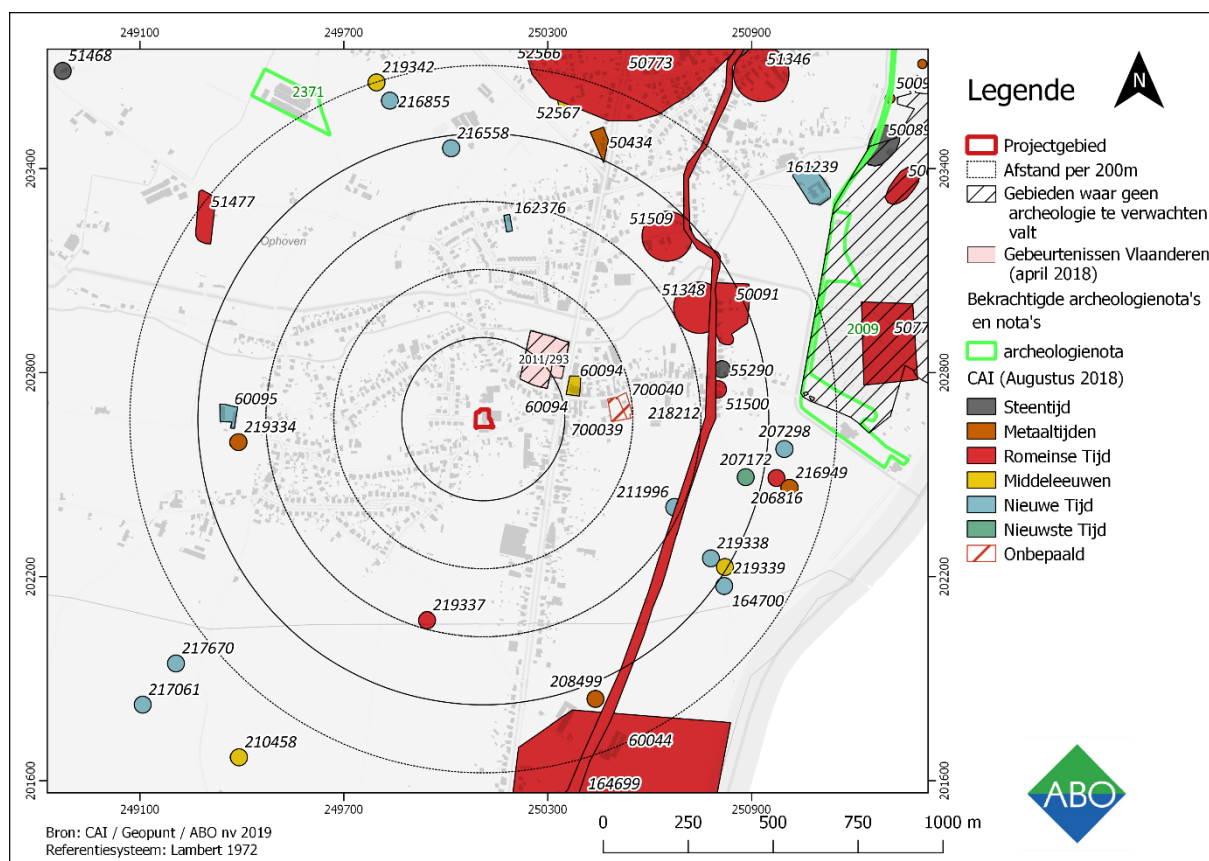
In de dichte omgeving van het projectgebied zijn nog enkele erfgoedwaarden te vermelden waaronder vooral burgerhuizen maar ook een parochiekerk en een melkerij (Tabel 2).

ID	Naam	Locatie	Bescherming
16926	Gildezaal	Venlosesteenweg 77 (Kinrooi)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
19018	Melkerij Heilige Harlindis en Relindis	Venlosesteenweg 115 (Kinrooi)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
19251	Ommuurd perceel	Maasstraat zonder nummer (Kinrooi)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
18783	Langgestrekte hoeve	Venlosesteenweg 45 (Kinrooi)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
19642	Parochiekerk Sint-Servatius	Venlosesteenweg 95 (Kinrooi)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
15845	Burgerhuis	Venlosesteenweg 89 (Kinrooi)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
15844	Burgerhuis	Maasstraat 8 (Kinrooi)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
16303	Dorpswoning	Venlosesteenweg 49 (Kinrooi)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed
16342	Dorpswoning met werkhuis	Merrenhofstraat 5 (Kinrooi)	Vastgesteld bouwkundig erfgoed

Tabel 2: Overzichtstabel IOE-locaties in de directe omgeving. (Bron: Inventaris Onroerend Erfgoed, 2019)

4.2.2 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS

Op het projectgebied zelf bevinden zich geen vermeldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris (Figuur 33). In de directe omgeving zijn echter verschillende meldingen uit de CAI die relevant zijn voor het projectgebied. De focus van de vondsten ligt tussen 400m en 1.000km ten oosten van het projectgebied, langsheen de Romeinse heirbaan Kinrooi-Lanaken (ID 218212). Binnen een straal van 400m van het projectgebied bevinden zich drie middeleeuws en post-middeleeuwse vondstenlocaties.

Figuur 33: Alle CAI-meldingen binnen een straal van 600 meter van het projectgebied. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2018).

In een straal van 1.000 meter zijn er 32 meldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris. De focus ligt ten noorden van het projectgebied, om en rond de historische stadskernen van Kessenich (noorden) en Maaseik (zuiden). Het betreft vooral om vondsten uit de Romeinse tijd. De dateringen van deze meldingen omvatten Steentijd, Metaaltijden, Romeinse Tijd, middeleeuwen, Nieuwe Tijd en Nieuwste Tijd. Het gaat onder andere om:

ID	Naam	Omschrijving	Datering
Afstand tot 400m			
60094	Sint-Servatiuskerk	religieus gebouw uit de late middeleeuwen met meerdere vlakgraven in de omgeving (kerkhof)	Middeleeuwen
700039	verdwenen Pastorie	bewoning: locatie oorspronkelijke pastorie (literatuur 1981)	Onbepaald
700040	Tiende schuur	bewoning: locatie tiendeschuur (literatuur 1981)	Onbepaald

ID	Naam	Omschrijving	Datering
Afstand tussen 400 en 1.000m			
208499	Endepoelweg II	roerende archaeologica: munten / Keltisch wiel / zonnewiel of betaalmiddel met diameter van 41mm en 2,7mm dikte (16gr.), is kruisvormig met vier gaten met twee ringen aan de buitenkant en in het midden een klein putje (vondstmelding in 2015)	Metaaltijden
55290	Oude Molen	een onbepaalde losse vondst met een pijlpunt, (aangetroffen in 1988)	Steentijd
207298	Haansberg IV	roerende archaeologica: losse muntvondst met Zolveren Escalin (leeuwenschelling) Philips IV -1652- Doornik (vondstmelding met metaaldetector in 2014)	Nieuwe Tijd
60095	Hoevenhof	bebouwing: hoeve uit vermoedelijk de 16de eeuw (o.b.v. literatuur)	Nieuwe Tijd
206816	Haansberg II	roerende archaeologica: losse muntvondst van Romeinse munt met klopp (TIB) van Tiberius, waarschijnlijk een munt van de beroemde keizer Augustus. afm: dia 25,3 mm- dikte 3,2 mm- gewi 9gr. ROM ET av? leesbaar. In goede staat en mooie patina roerende archaeologica: losse metaalvondst Romeins rond-plat ringetje in brons, dia 21mm buitenkant, 13,4 mm binnenkanten dikte 2,6mm. Een brons voorwerp in de vorm van een oorbel of hangertje? L-23,2mm-B-10,5mm en dikte bolletje-6 mm) (vondstmelding in 2014)	Romeinse Tijd
60044	Het Pereboomke	roerende archaeologica: aardewerk met ruwwandige scherven van urnen uit donkergele klei, bewaard in Limburgse musea begraving: grafheuvel aan weerszijden van de (Romeinse) weg (vondst in kader van thesis in 1976)	late ijzertijd
		roerende archaeologica: losse vondst aardewerk van een terra sigillata kom en 3 kruiken met een oor (vondst in 1976)	Romeinse Tijd
		bewoning: onderaardse kamer van 2,5m ² zonder gewelf van vermoedelijk het einde van de 18de eeuw gezien locatie van stadhuis (bron onbekend)	nieuwe tijd
218212	Romeinse Heirbaan Kinrooi - Lanaken	infrastructuur / lijnelement in de vorm van een Romeinse heirbaan (vastgesteld in 2018 o.b.v. interne info OE)	Romeinse Tijd
211996	Oude Baan	lithisch materiaal: rest van afslag (zeer klein Neolithisch)	steentijd
		roerende archaeologica: aardewerk scherven en serviesgoed uit 17de/18de eeuw roerende archaeologica: losse muntvondst oord Maximiliaan Van Beieren (1660) roerende archaeologica: metaalvondst vernikkeld gegraveerd koperen koffielepeltje, zilveren kruisje, fragment kogelhuls, aluminium religieuze medaille	Nieuwe Tijd

ID	Naam	Omschrijving	Datering
		roerende archaeologica: losse muntvondst van zilveren 3 stuber jaartal onleesbaar maar moet 1803/1804 zijn van Jülich-Berg geslagen door Jozef van Beieren Maximiliaan IV	Nieuwste tijd
219334	Hoverweg	roerende archaeologica: stukje La Tène glas bijvondsten: Op dezelfde akker ook 2 subrecente (1800 en jonger) munten gevonden uit late ijzertijd (metaaldetectie in 2018)	Metaaltijden
50434	Letterveld (11)	roerende archaeologica: 26 bronzen bijlen, samengebonden met een 'soort koord' (toevalsvondst in 1938)	Metaaltijden
219337	Landweg	roerende archaeologica: Romeinse munt, geen verder interpretatie (metaaldetectie in 2018)	Romeinse Tijd
219338	Haansberg VI	roerende archaeologica: 17de-eeuwse metalen schoengesp (metaaldetectie in 2018)	Nieuwe Tijd
51477	Boksbergen (15)	roerende archaeologica (terra siggiata, kurkurnen en bekers) / begrafting: vlakgraven en brandkuilen	Romeinse Tijd
		Merovingische inhumatiegraven met schenkingen zoals dolken en speerfragment en aardewerk (opgraving)	middeleeuwen
216855	Itterstraat I	roerende archaeologica: Zilveren 2 stuber munt uit 1752 (metaaldetectie in 2017)	Nieuwe Tijd
219339	Haansberg VII	roerende archaeologica: schijffibula (metaaldetectie in 2017)	Middeleeuwen
219342	Itterstraat II	roerende archaeologica: Pijlgewicht Haaksbergen uit de periode 1250-1325 (metaaldetectie in 2018)	Middeleeuwen
51509	Vauder (45)	roerende archaeologica: terra sigillata-bekertje en munten gevonden op overgang heirbaan en Witbeek (literatuur thesis 2000)	Romeinse Tijd
50091	Hooge Kamp (32)	begraving: omvangrijke site 13-tal brandgraven en 2 ustrina	Romeinse Tijd
		begraving: Merovingische periode, ca. 200 inhumatiegraven met keramiek	middeleeuwen
60094	Sint-Servatiuskerk	religieus gebouw	Middeleeuwen
216949	Haansberg V	roerende archaeologica: twee stukjes La Tene glaswerk	Metaaltijden
216558	Maasveldweg	roerende archaeologica: metalen riemtong (metaaldetectie in 2017)	Nieuwe Tijd
164700	Haansberg I	roerende archaeologica: Spinloodje kegelvormig met gaatje: 19mm doorsnede, hoogte 12 mm, 16/17 eeuw (metaaldetectie in 2013)	Nieuwe Tijd

ID	Naam	Omschrijving	Datering
51348	Hoeve Gebroeders Poukens	roerende archaeologica: nog niet duidelijk of het al dan niet om een graf gaat, Terra sigillata uit de 1ste eeuw n.Chr. of jonger, rood aardewerk uit 1ste eeuw na Chr. of jonger, soort terra nigra uit 1ste eeuw n.Chr.	Romeinse Tijd
162376	Letterveld 25	roerende archaeologica: 1 niet gedetermineerde munt, onleesbaar, - 1 Brûle van 12 Sols / ½ Aidant, Ernst van Beieren (1581-1612), En 1 nog niet gedetermineerd object, mogelijk een muntgewicht of gildepennig	Nieuwe Tijd
50773	Poelakker - Het Meulke (31)	mogelijke locatie van de tumulus van Geistingen, Doliumresten met beenderresten, 18 potten en aantal scherven aangetroffen in 1970 (uit steentijd: gepolijste bijl uit vuursteen)	Romeinse Tijd
52566	Huikenstraat I	vondstenconcentratie aardewerk van grijs en roodbakken aardewerk en (proto-)steengoed (ook steentijd: kleine schrabber aangetroffen)	Middeleeuwen
52567	Huikenstraat II	losse aardewerkvondst, niet gespecificeerd	Middeleeuwen
51500	Camping (38)	roerende archaeologica: terra sigillata, terra nigra, gewoon aardewerk, Begraving	Romeinse Tijd
207172	Haansberg III	roerende archaeologica: metaal koperen koppeling brandslang RENU, restanten ontplofte ontsteker 90 pponder, musketkogels, kogelhulzen, schroef, duivenring NL 1988, opgerolde koperen punt, leerbeslag, machineonderdelen, loden staafje, loden houder(vuurkets?), gespen, bronzen religieuze medaille, bronzen medaille replica 20 frank 1910 Marianne Frankrijk	Nieuwste Tijd

Tabel 3: Overzichtstabel CAI-locaties in een straal van 600 meter. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2018)

4.2.3 ARCHEOLOGISCHE VOORONDERZOEKEN IN DE DIRECTE OMGEVING

In de directe omgeving van het projectgebied werden sinds 2016 twee archeologienota's uitgevoerd, beiden op een afstand van 1.000m (Figuur 33).

ID	Naam	Omschrijving	Datering	Conclusie
2009	Vooronderzoek_Kinrooi_De Spaanjerd	archeologienota	03/02/2017	vrijgave (reeds verstoord, geen kenniswinst)
2371	Vooronderzoek_Kinrooi_Itterstraat	archeologienota met beperkte samenstelling	01/03/2017	vrijgave

Tabel 4: Overzichtstabel archeologische rapporten in een straal van 600 meter. (Bron: Centrale Archeologische Inventaris, 2019)

In 2011 werd door Rik van de Konijnenburg ongeveer 200m ten noordoosten van het projectgebied een ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven en metaaldetectie uitgevoerd op een terrein naast de voormalige locatie van de hoeve het 'Merrenhof' (Figuur 33). Er werd een voormalige loop van de Witbeek en verschillende afvalputten aangetroffen. Het terrein werd voor een gedeelte vrijgegeven

volgens het rapport maar staat op de huidige GGA-polygoon volledig ingetekend (van de Konijnenburg 2011).

4.3 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.3.1 FRICXKAART OF KAART VAN DE NEDERLANDEN (CA. 1712-1744)

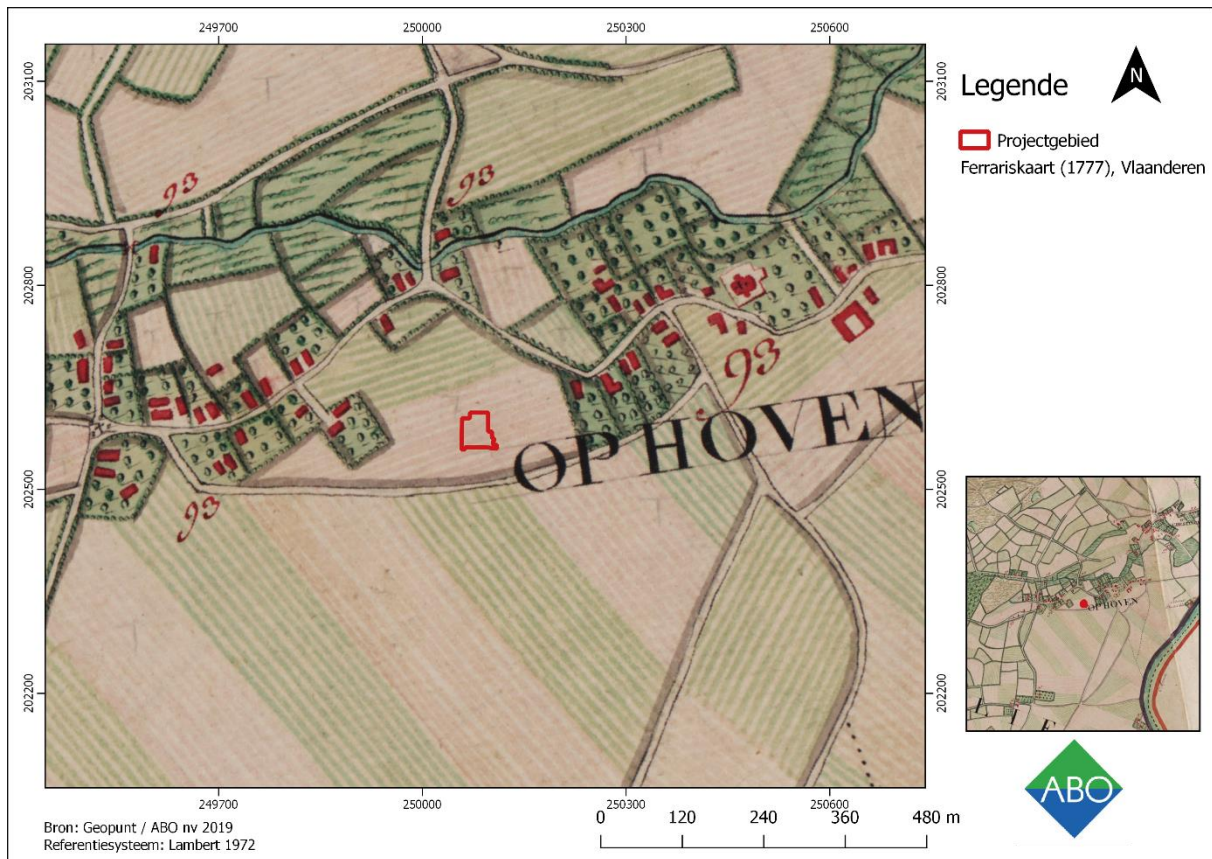
Het projectgebied ligt op een niet-gekarteerd gebied tussen 'Lack Ham' en 'Hagehoven', tussen Kinrooi (westen) en Geistingen (oosten). In realiteit ligt het projectgebied idealiter meer zuidoostwaarts net onder de vermelding 'Ophoven'. Deze verschuiving resulteert uit de moeilijkheidsgraad die gepaard gaat met het georefereren van historische kaarten aan de huidige referentiesystemen. Door de algemene aard van deze kaart heeft ze slechts weinig wetenschappelijke meerwaarde (Figuur 34).

Figuur 34: Fricxkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

4.3.2 FERRARISKAART OF KABINETSKAART DER OOSTENRIJKSE NEDERLANDEN EN HET PRINSBISDOM LUIK (1771- 1778)

De Ferrariskaart toont het terrein van het projectgebied gespecificeerd als landbouwgrond (Figuur 35). Het terrein is onbebouwd, het tracé van een voorloper van De Belder is ten zuiden van het projectgebied aanwezig. De huidige Merrenhofstraat met het Merrenhof ten noordwesten van het projectgebied aan de Witbeek is reeds aanwezig. Het projectgebied maakte deel uit van het dorpscentrum van Ophoven.

Figuur 35: Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

4.3.3 PRIMITIEF KADASTERPLAN (1830–1834)

Het primitief kadasterplan toont het projectgebied onbebouwd en verdeeld over percelen 928 en 929 aan de Kerkstraat (Figuur 36). De kaart toont net voor het projectgebied de locatie van een hoge alleenstaande boom. Het kan vermoedelijk om een linde gaan.

4.3.4 ATLAS DER BUURTWEGEN (1843–1845)

De Atlas der Buurtwegen toont opnieuw een onbebouwd terrein (Figuur 37). Het projectgebied is verspreid over percelen 140 en 141, gelegen aan 'Sentier n. 66'. De 'Chemin n. 28' is het tracé van de huidige De Belder.

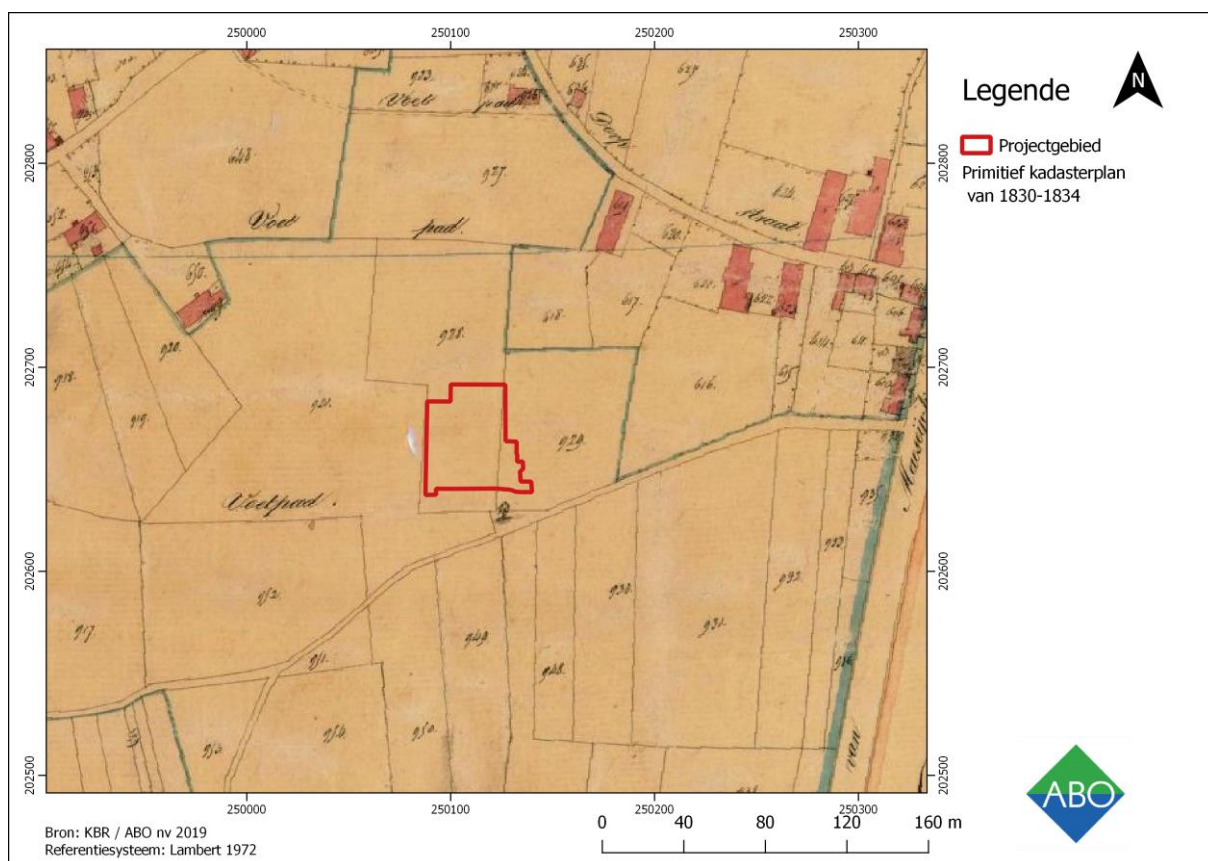
4.3.5 VANDERMAELENKAART OF CARTES TOPOGRAPHIQUES DE LA BELGIQUE (1846-1854)

De Vandermaelenkaart toont in alle opzichten dezelfde situatie als de Atlas der Buurtwegen (Figuur 38). Het terrein is niet specifiek gekarteerd naar grondgebruik.

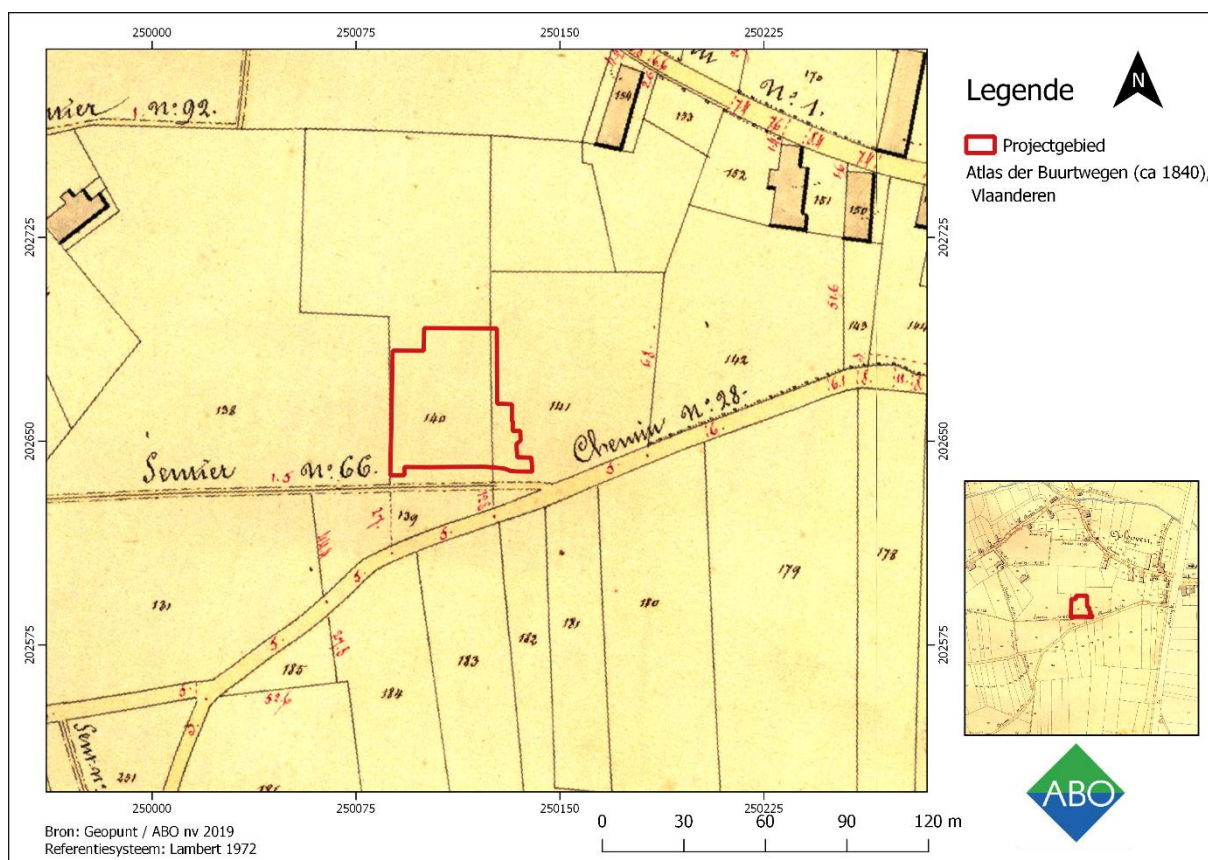
4.3.6 POPPKAART OF KAARTEN VAN CHRISTIAAN POPP (1842-1879)

De Poppkaart is niet beschikbaar voor het projectgebied (Figuur 39).

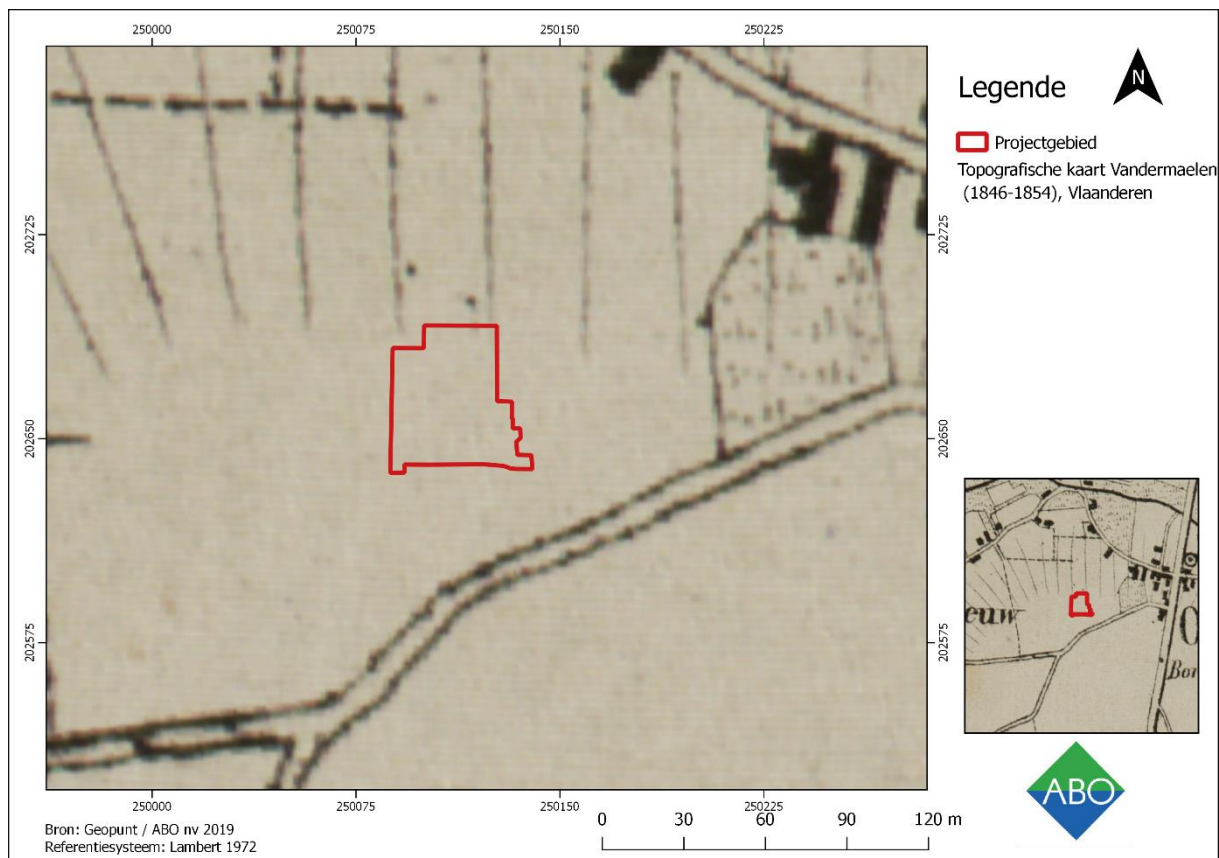

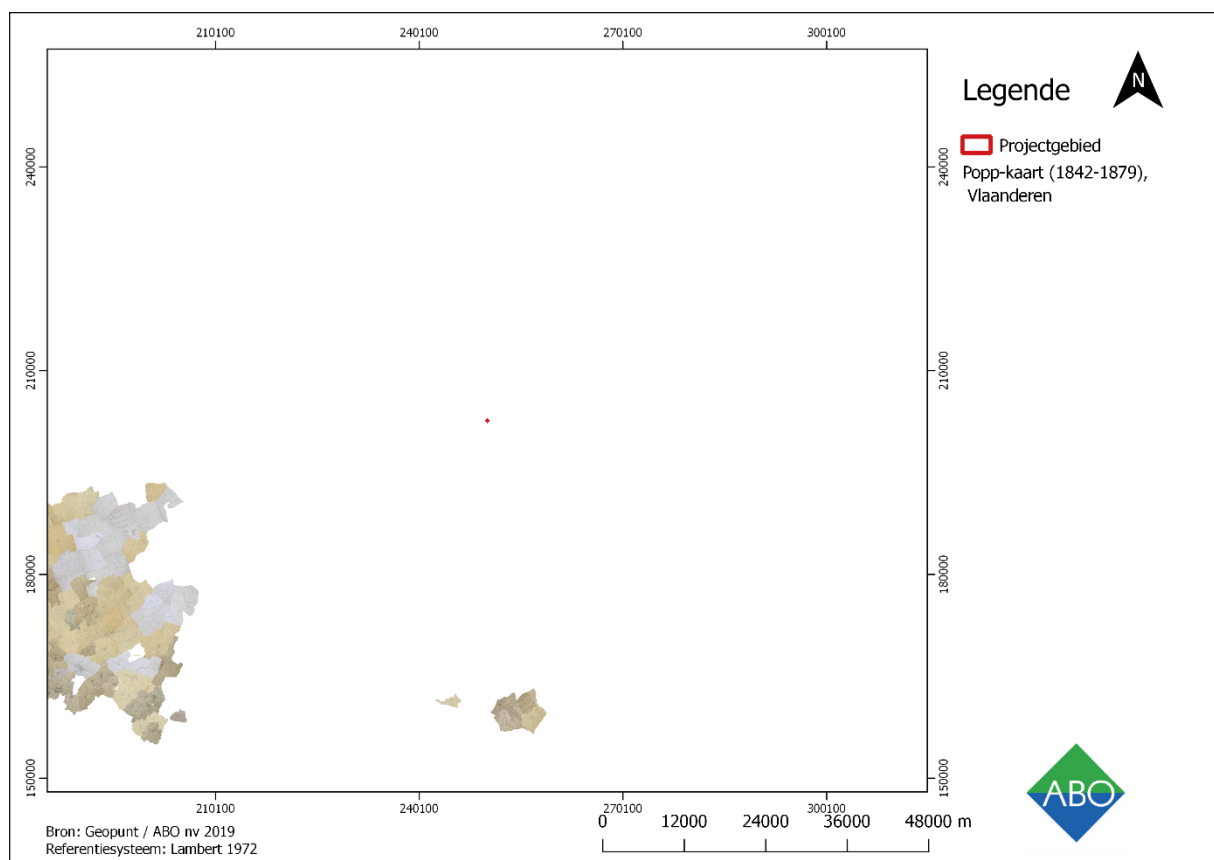
Figuur 36: Primitief kadasterplan met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

Figuur 37: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

Figuur 38: Vandermaelenkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

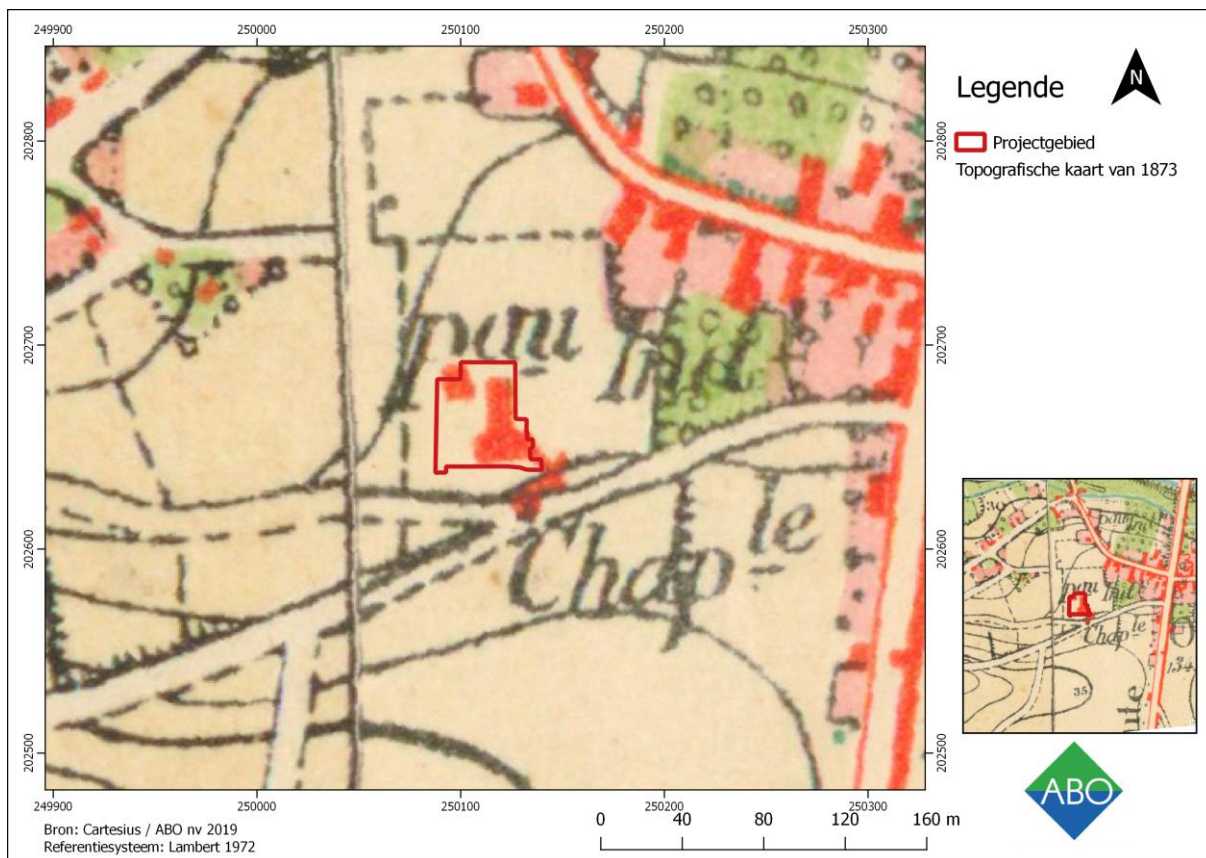

Figuur 39: Poppkaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

4.3.7 TOPOGRAFISCHE KAART (1873)

Vanaf de topografische kaart van 1873 is het huidige gebouwencomplex van voormalig gemeentehuis met jongensschool zichtbaar getoond (Figuur 40). Aan de overzijde bij de splitsing van De Belder toont de kaart een kleine kapel. Een losstaand gebouw is net ten noordwesten van het complex ingepland. De Poppkaart kan niet geraadpleegd worden ter vergelijking. Volgens een publicatie van de gemeentelijke en culturele raad van Kinrooi werd het complex opgetrokken in 1869 (Van Eygen 2006).

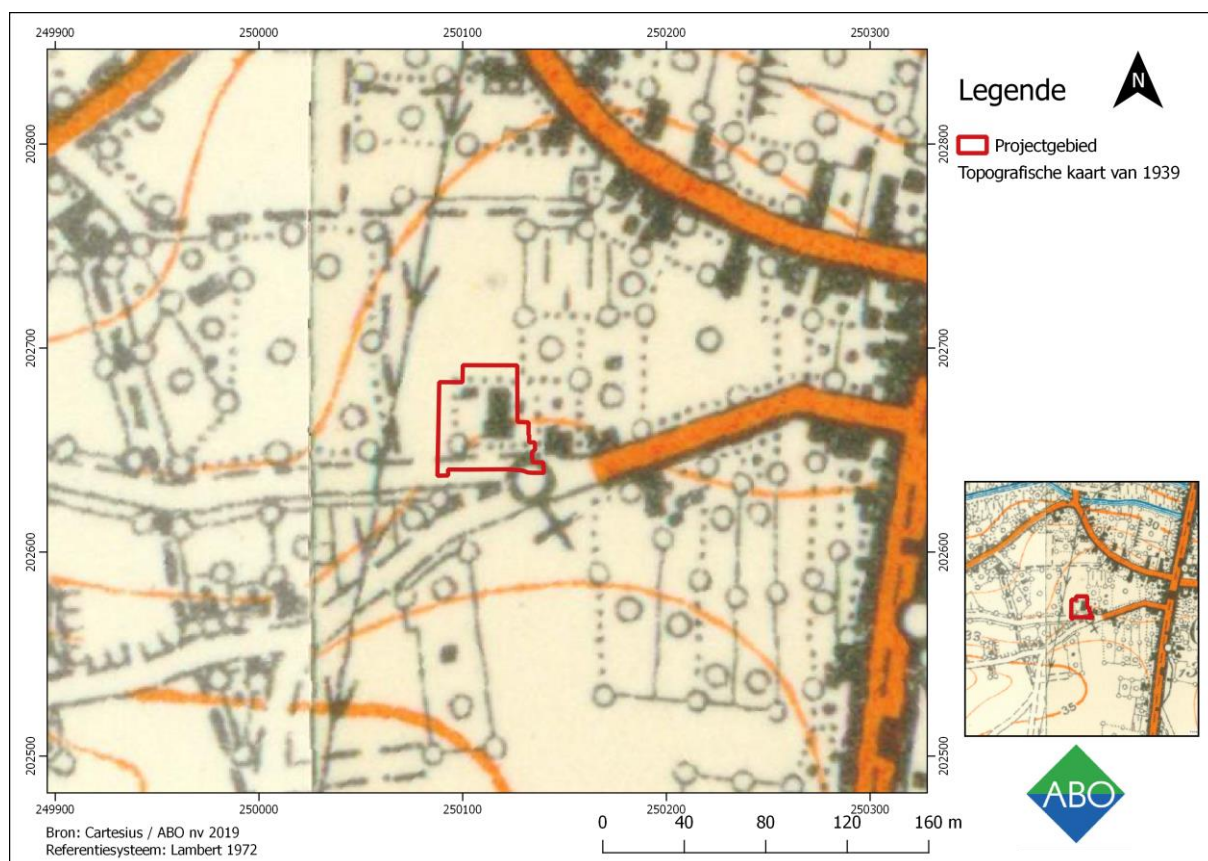

Figuur 40: Topografische kaart uit 1873 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Cartesius, 2019)

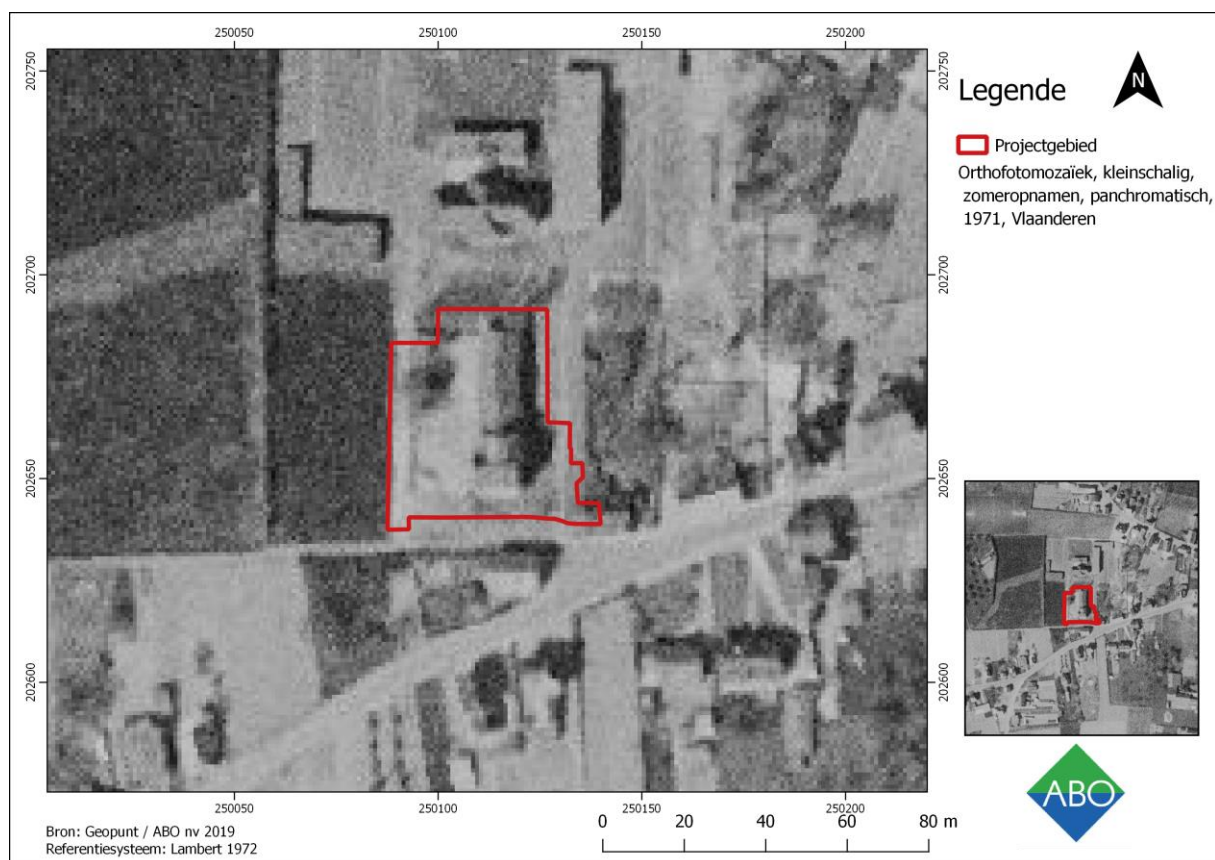
4.3.8 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

De recentere topografische kaarten en luchtfoto's tonen aan dat het grondgebruik van het projectgebied een evolutie heeft doorgemaakt vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw. De topografische kaart van 1939 toont nog steeds eenzelfde situatie als de topografische kaart van 1873 met name het T-vormige gebouwencomplex met gemeentehuis en jongensschool en vrijstaand bijgebouw in de noordwestelijke hoek van het projectgebied (Figuur 41). De luchtfoto van 1971 toont nog eenzelfde situatie op het projectgebied maar toont bijkomend een evolutie in de woningen aan De Belder en de directe omgeving (Figuur 42). De vermeldde kapel is ondertussen vervangen door een woning. Vanaf de luchtfoto van 1988 is de vergroting van de site door de aanbouw van de huidige sporthal zichtbaar (Figuur 43). Gelijktijdig verdwijnt het vrijstaand gebouw in de noordwestelijke hoek van het projectgebied. Vanaf de luchtfoto van 2002 is een grootschalige aanleg rondom de gebouwen zichtbaar in de vorm van een parking in klinkers (mogelijk de huidige verharding) (Figuur 44).

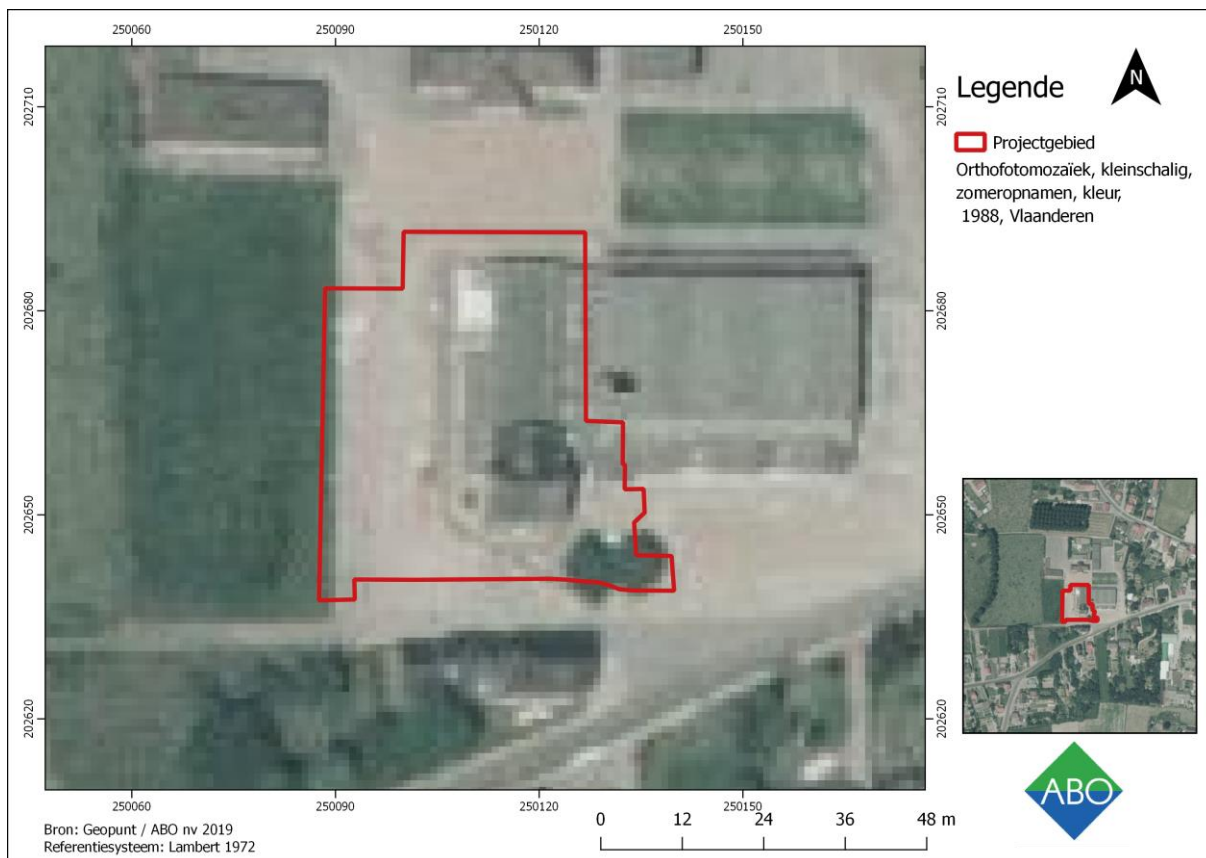

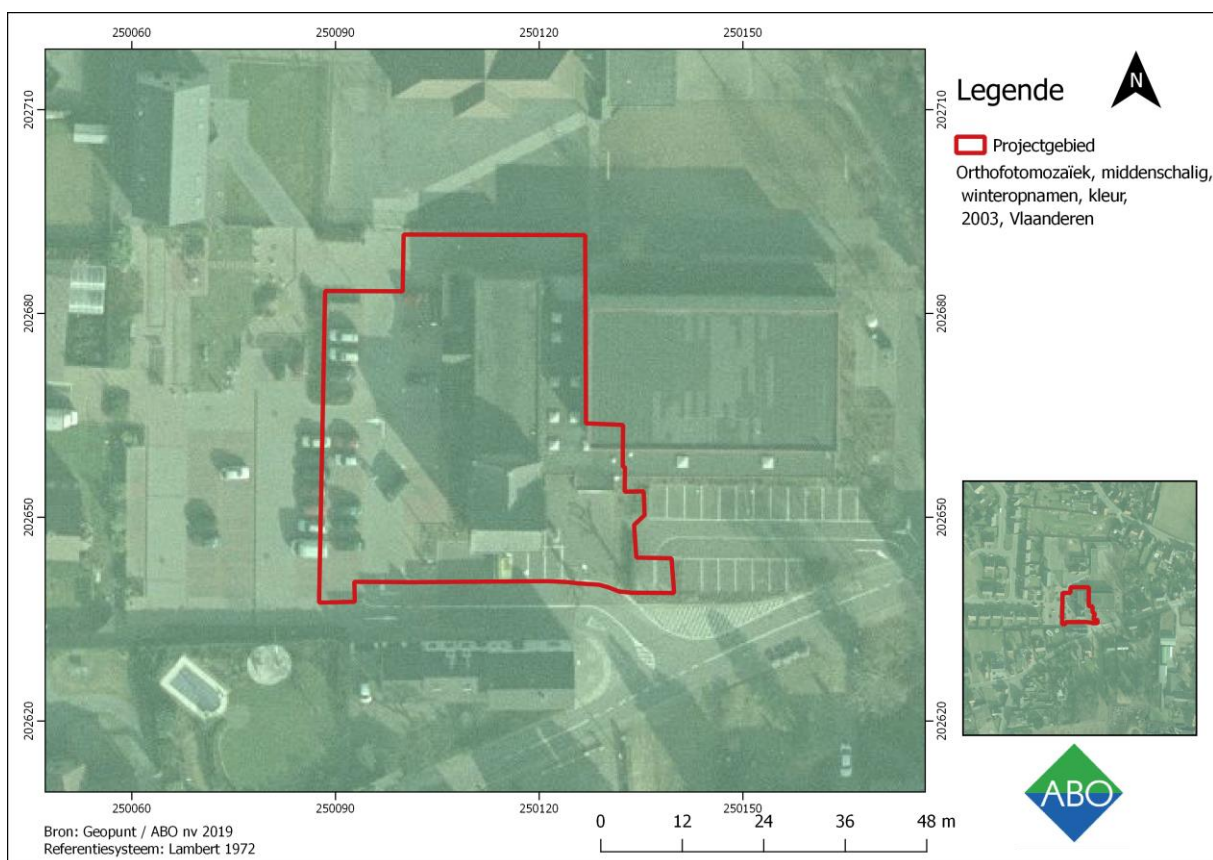
Figuur 41: Topografische kaart uit 1939 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Cartesius, 2019)

Figuur 42: Orthofotomozaïek uit 1971 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

Figuur 43: Orthofotomozaïek uit 1988 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

Figuur 44: Orthofotomozaïek uit 2002 met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Geopunt, 2019)

5 BESLUIT

5.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Op basis van de landschappelijke, archeologische en historische gegevens en het uitgevoerde landschappelijk bodemonderzoek kan een inschatting gemaakt worden van de aard en ouderdom van het archeologische potentieel ter hoogte van het projectgebied.

Het projectgebied bevindt zich buiten een voorlopig of tijdelijk beschermde archeologische site, alsook buiten een vastgestelde archeologische zone in het dorpscentrum van Ophoven, in de 'Maasvlakte en het terrassenland', ten westen van de Maas. De ondergrond ter hoogte van het projectgebied wordt gekarteerd als OB en Scb. Dit zijn voornamelijk kunstmatige bodemtypes daar antropogene ingrepen de bodemsequentie drastisch verstoord hebben. Een Scbbodem is een matig droge lemige zandgrond met weinig duidelijke kleur B horizont. In de directe omgeving van het projectgebied komen nog de bodemtypes Sbb en Sdm voor.

De bebouwing op het projectgebied is vastgesteld bouwkundig erfgoed genaamd 'Gemeenteschool en Gemeentehuis van Kinrooi'. Archeologische vondsten in de omgeving indiceren menselijke aanwezigheid tijdens de steentijd, Romeinse Tijd, de middeleeuwen, de Nieuwe Tijd en de Nieuwste Tijd. Op het projectgebied zelf bevindt zich geen vermelding uit de Centrale Archeologische Inventaris. In de directe omgeving werden sites met brandgraven, munten en aardewerk (Romeinse tijd en middeleeuwen), een vermoedelijke tumulus, het tracé van een Romeinse heirbaan, afslagen in silex (steentijd), ongeveer 200 inhumatiegraven met grafgiftten in keramiek (Merovingische periode) geregistreerd. In de directe omgeving werden sinds het Erfgoeddecreet geen noemenswaardige archeologische ingrepen in de bodem uitgevoerd die relevant zijn voor het projectgebied. Volgens het historisch kaartmateriaal en recentere topografische kaarten en luchtfoto's (tussen 1712 en 2002) evolueerde het projectgebied van landbouwgebied naar de locatie voor een nutsgebouw vanaf de tweede helft van de 19de eeuw. De huidige bebouwing dateert van 1869 en werd in 'volle grond' opgetrokken. De aanbouw aan de oostgevel van het gebouw, bij de bouw van de sporthal in de jaren 1980 heeft een verstoring van maximaal 1,3 meter onder het maaiveld door de aanleg van kruipkelders.

5.2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Het archeologische potentieel van het projectgebied wordt als hoog beschouwd vanwege de gunstige ligging ten opzichte van de drukke verkeersader, de heirbaan Kinrooi-Lanaken, in combinatie met de aangetroffen vondsten binnen de perimeter van 1km. Het terrein was tussen ca. 1777 en 1869 onbebouwd. Of er bebouwing aanwezig was voor deze periode, kan niet aangetoond worden aan de hand van de beschikbare bronnen. Het dorp Ophoven wordt wel reeds vermeld vanaf de tweede helft van de 12de eeuw.

De werken omvatten de gedeeltelijke sloop van de bestaande gebouwen, met behoud van het straatvolume (gemeentehuis) en de bouw van een nieuw korter maar breder volume aansluitend aan het behouden gebouw. Deze nieuwbouw zal enkel bij de funderingszolen een diepere verstoring veroorzaken dan het huidige verstoringsniveau, op een bijkomende oppervlakte van ca. 350m². Hierdoor beperken de bodemverstoringen zich in voordien mogelijke ongerepte bodemarchief zich tot een minimum. Voor deze geplande werken is de kans op wetenschappelijke kennisvermeerdering aldus klein.

Omdat met de geplande werken geen of zeer minieme nieuwe bodemverstoringen zullen plaats vinden, geeft een kosten-baten analyse als resultaat dat verder archeologisch onderzoek niet aan te raden is en wordt er aldus gepleit voor een **vrijgave** van het projectgebied.

5.3 SAMENVATTING

Deze werken opgenomen in deze archeologienota nota omvatten de sloop van 63,2% van de bestaande gebouwen, ten voordele van een nieuwbouw. Het projectgebied zelf is gelegen in het dorpscentrum van Ophoven, aan De Belder. De bodem wordt gekenmerkt door een OB- en Scb-bodemtype met mogelijke ondergrond met grint(bijmenging) door de tertiaire Kiezeloölietformatie.

Het archeologische potentieel van het projectgebied wordt als hoog beschouwd vanwege de gunstige ligging ten opzichte van de drukke verkeersader, de heirbaan Kinrooi-Lanaken, in combinatie met de aangetroffen vondsten binnen de perimeter van 1km. Het projectgebied werd in de moderne tijd pas bebouwd vanaf de tweede helft van de 19de eeuw. Hierdoor is er een grotere kans dat oudere archeologische resten of sporen bewaard intact bewaard zijn gebleven. In de wijdere omgeving rondom het projectgebied (ca. 1.00m) kent tweeëndertig CAI meldingen. Deze kunnen haast allemaal verbonden worden aan de maatschappelijke bloeiperiode tijdens de Romeinse tijd.

Omdat grotendeels alle bestaande gebouwen gesloopt worden een fundatie op 'volle grond' hebben en ze vervangen zullen worden door een nieuwbouw die bijna geen bijkomende verstoring veroorzaakt, is er een lage kans op wetenschappelijke kennisvermeerdering. Een kosten-baten analyse geeft dan ook als resultaat dat verder archeologisch onderzoek niet te verantwoorden is. Er wordt aldus gepleit voor een **vrijgave** van het projectgebied.

6 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		10 september 2019
Toon Moeskops	Business Unit Manager		10 september 2019
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		10 september 2019

7 BIBLIOGRAFIE

Kaart van Villaret, Institut National de l'Information Géographique et Forestière, Sint-Mande (France), CH 292, uitgegeven in 1745, schaal 1:14.400.

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.

Atlas van de Buurtwegen, opgesteld naar aanleiding van de wet op de buurtwegen van 10 april 1841, schaal 1:2.500 (overzichtsplannen schaal 1:10.000).

Topografische kaart van België, Philippe Vandermaelen, uitgegeven in 1846-1854, schaal 1:20.000.

Atlas Cadastral parcellaire de la Belgique de Zoutleeuw, Philippe-Christian Popp, uitgegeven in 1842-1879, schaal 1:5000.

Geopunt Vlaanderen, Orthofoto's 1971, 1988, 2002, *De Belder 19, Kinrooi* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 5 maart 2019)

Cartesius, Topografische kaarten 1873, 1939, *De Belder 19, Kinrooi* [online], <http://www.cartesius.be> (geraadpleegd op 5 maart 2019)

Agentschap Onroerend Erfgoed. (2005a). Ophoven. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121924>. Geraadpleegd 6 maart 2019

Agentschap Onroerend Erfgoed. (2005b). Gemeentehuis en jongensschool van Ophoven. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/73168>. Geraadpleegd 5 maart 2019

Agentschap Onroerend Erfgoed. (z.d.-a). De Tösh, Langeren en Wurfeld. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135339>. Geraadpleegd 5 maart 2019

Agentschap Onroerend Erfgoed. (z.d.-b). Maaseik. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121929>. Geraadpleegd 5 maart 2019

Antrop, M., Van Eetvelde, V., Janssens, J., Martens, I., & Van Damme, S. (2002). *Traditionele landschappen van het Vlaamse Gewest* (No. versie 6.1.). Gent: Universiteit Gent - Vakgroep Geografie.

Baeyens, L., & Sanders, J. (1990). *Verklarende tekst bij het kaartblad Ophoven 49 E*. Gent: Instituut tot aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw.

Claassen, A., & Heymans, H. (1974). Merovingische graven op Romeinse begraafplaats te Ophoven. In *Het Oude Land van Loon* (pp. 173–216).

Coolen, G. (s.d.). *Ophoven zijn oude straten en huizen*. s.l.

Geerkens, H. J. (1951). De Romeinse heirbaan tussen Maaseik en Ophoven opgegraven. In *Limburg* (pp. 13–17).

Gullentops, F., & Wouters, L. (1996). *Delfstoffen in Vlaanderen* (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.). Brussel.

Gysseling, M. (1960). *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland vóór 1226*. Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek.

Heymans, H. (1980). Geistingen: neolithicum, bronstijd, ijzertijd. In *Archeologie* (pp. 63–64).

Van Eygen, H. (2006). Ophoven - Geistingen: al eeuwen in beweging. Gemeentelijke culturele raad Kinrooi. <http://www.eygen-boeken.be/data/2006%20ophoven-geistingen%20al%20eeuwen%20in%20beweging.pdf>. Geraadpleegd 6 maart 2019

van de Konijnenburg R. & Janssen J. (2011): Archeologisch vooronderzoek: prospectie met ingreep in de bodem en onderzoek met metaaldetector site: Kinrooi, Ophoven - "Van Esser" (provincie Limburg), Haast-rapport 2011-012, code OE 2011/293

van de Konijnenburg R. en Geelen N. (2017), Archeologienota, Kinrooi, De Spaanjerd, herinrichtingswerken omgeving, verslag van de resultaten van het bureauonderzoek, HAAST-rapport 2017-11, Bree, D/2017/12654/11